

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KUĞULU PARK'TA BİR AKŞAMÜSTÜ

Öykücü Can Özoguz

Öykücü Can Özoguz

kuğulu park'ta bir akşamüstü

DELİSARMAŞIK

DELİSARMAŞIK

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Öykücü, 1980'ler...

Eğer yapraklarında pıt diye düşmüş
gözyaşları kurumuşsa ya da okuyucunun
dudağının kenarında bir gülümseme
takılıp kalmışsa; öykülerim en değerli
ödülü almış demektir.

Öykücü

Öykücü Can Özoğuz

KUĞULU PARK'TA BİR AKŞAMÜSTÜ

Delisarmaşık:15

Öykü:1

© Can Özoğuz, 2009

© Komşu Yayınları, 2009

Yazarla İletişim: ultracan@superonline.com, www.oykucu.net

ISBN: 978-975-6198-74-2

Delisarmaşık Kitapları, Komşu Yayınları tarafından
yayına hazırlanmaktadır.

Kapak Fotoğrafı: Düş Hekimi Yalçın Ergir

Kitap Tasarımı: Can Özoğuz

Film, Baskı ve Cilt: Kurtiş Matbaacılık

Tel: 0212 613 68 94

KOMŞU YAYINLARI

Rasimpaşa Mah, Yeldeğirmeni Sk.

No:21, Kat:1, Daire:4

Kadıköy-İstanbul

e-posta: editor@yasakmeyve.com

Tel/Fax: 0216-414 33 31 Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

İçindekiler

Kuğulu Park'ta Bir Akşamüstü

7

Madam Conche'nin Pansiyonu

17

Oduncu

29

Sonsuz Pamuk Tarlaları

41

İpsiz Cemal Paşa

45

Paris Berberi

55

Aykut

63

Tango Rüyası

71

Halil Kaptan

81

Sıla

99

ÖNSÖZ

Yüreği yaralı, bir eski dost yadigarının, söylediği tek bir tümceyle, çocukluğunuzun lambalı radyosunun yeşil ışığı, zihninizin karanlık dehlizlerinde parıldamaya başlayabilir. Zamanın donduğu yıllara yolculuk eder, yeşil gözlü meçhûl bir güzelle bir evin kapısında karşılaşır, tüylerinizin ürperdiğini hissedebilirsiniz. Ve yaşamın bazen beklenmedik sürprizlere gebe olduğunu düşünürsünüz.

Akasyalı sokakta, karlı bir akşamüstü, postacı kapıyı ikinci kez çalmaktadır. Sobanın üzerindeki yanmış mandalina kabuğu kokusuyla uyanmış ve uçsuz bucaksız sessizliği dinlemektesinizdir. Kıp kıp kırmızı bir top, sessizce batmaktadır, koyu mavi derinliklere... Pembe, mor ve sarının karmaşasından oluşan pamuk helva kıvamında bir ufuk, orada öylece asılı kalmıştır...

Sonra, oval bir berber levhasının içinden geçip, dalıp gidebilirsiniz; hayatın durgun aktığı, çocukların mahalle savaşlarını mahsusçuktan yaptığı, her sokağın bir futbol takımı çıkarttığı, kulkalı saklambaçlı, tornetli, kızaklı, bisikletli zamanlara... Gerçi, evin arka bahçesinde, sarı meyve veren kiraz ağacı, belki yoktur artık yerinde. Fakat eski günlere ayarlayabilmişseniz zihninizdeki zaman makinesinin düğmelerini; duyabilirsiniz pekâlâ, evin loş salonundaki antika duvar saatinin gonk seslerini...

Ve bazılarının durmadan yutkunup, hırstan alınlarında biriken teri, ipek mendilleriyle sildiklerini; dünyayı gönül gözüyle görebilenlerinse yaşama sınırsız sarılıp, bir sevgi çemberi içinde, el değmemiş zamanlarda taze somun ekmek gibi sıcak ve dost insanlar arasında yaşayabildiklerini, görebilirsiniz.

Bir Garip Öykücü, 2007'nin ilk günlerinde, Sicilya'da, uzun müddet düşündü, yaşanmışlıkları nasıl anlatacağını. Öykünün kahramanlarından tek kelime dahi alamamıştı. Kimisi konuşmamış, kimisi çok uzak, kapsam dışı bir yerlerdeydi; ulaşamamıştı. Sonunda kendi aklında kalanları kaleme aldı. Yazdıkları, bir bardak demli çay ve kısık sesle çalınacak Led-Zepelin'in "Stairway To Heaven" ı ile birlikte okunsa, iyi olur diye düşündü.

KUĞULU PARK'TA BİR AKŞAMÜSTÜ

(GÜZEL İNSAN DENİZİN ÖYKÜSÜ)

O gece, sokak lambalarının titrek sarı ışığıyla aydınlanan ıssız caddeye lapa lapa kar yağmaya başlamıştı. Apartmanın ikinci kat salonunda, lambalı radyonun yeşil ışığı parlıyordu karanlıkta... Dışarıyı daha iyi görebilmek için evin ışıklarını açmamıştı çocuk... Alnını cama dayamış, karşıdaki çatıların, caddenin, ağaçların, durakta sıra bekleyen damalı taksilerin ve park etmiş arabaların beyaza bürünmesini seyrediyordu. Radyoda hafif sesle çalan "Her Yerde Kar Var'ı", Adamo olsa olsa bu şehir için söylemiştir, diye düşündü. Sonra, gece bekçisinin çok uzaklardan gelen tiz düdüğü duymuştu. Sıcak evinde olmanın verdiği güven duygusuyla iç geçirdi.

Kar böyle devam ederse tutacak gibi görünüyordu. O zaman, sokakları erkenden süpüren mahalle çöpçüsü de, okul çocukları gibi yarın tatil yapar herhalde, diye düşündü. Kalın gri kışlık elbisesi, siperli şapkası, elinde tahta saplı çalı süpürgesi ve geniş ağızlı teneke farasıyla görürdü yaşlı adamı her sabah çocuk. Çöpçünün günlük işi, yolda biriken tozları, at arabalarından arta kalan gübreleri, ağaçlarda tek tük kalıp sonunda yere düşen atkestanelerini ve kuru yaprakları süpürmekti. Bir de çocukların akşamüzeri duvar üstü sohbetlerinde yere attıkları ay çekirdeği kabuklarıydı gülümseyerek temizlediği...

Mendillerin kâğıt değil kumaş, şişelerin pet değil cam olduğu zamanlarda, insanlar ne çevreyi, ne de doğayı şimdiki gibi kirletirlerdi. Her şey değerliydi. Hiçbir şey boşa harcanmazdı. Eskidiklerinde ayakkabılara, önce yarım, sonra tam pençe yapılır, topuklara ve burunlara demir kabara çakılır; onurlu yaşamlar adeta mutlu bir step dansının akışına bırakılırdı. Çocukların futbol oynarken yırtılan pantolonları

örölür, delinen çoraplar dikilir, okunmuş kitaplar, küçülen giysiler el değiştirir, büyüklerin değerli paltoları eskiyince ters yüz edilirdi.

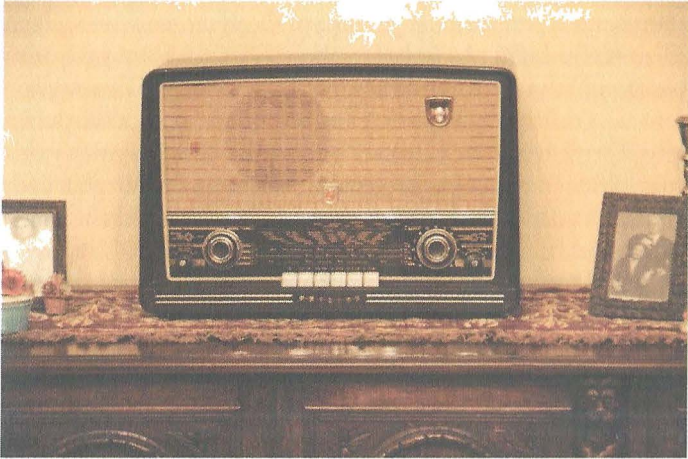
Mahallenin silahı düdüğü olan bekçisi, çalı süpürgeli çöpçüsü, at arabalı sucusu, karakaçanlı sütçüsü, açıkgoz eskicisi, tüccar terzisi, usturasını kayışta bileyen berberi, doktor çantalı muslukçusu, filozof ayakkabı tamircisi, mühendis kılıklı elektrikçisi, bakla falı bakan kalaycısı, arasına lavanta gizlenmiş çeyizlik örtü satan bohçacısı, sırtı baltalı odun-kömür kırıcısı, acayip alet edevatıyla dolaşan hallacı, koluna ipler sarılı uçan baloncusu, elleri kirli macuncusu, tezgâhını başında taşıyan gevrek sesli simitçisi, bisikletten bozma üç tekerlekli aracıyla dolaşan yoğurtçusu, önü hep kedi dolu cigercisi, çığırtkan balıkçısı, geceleri paravanla dükkânını örten manavı, bez çuvallarında pirinç, bulgur, mercimek, kurufasulye ve oracıkta çekilmiş taze kahveyi eksik etmeyen bakkalı, gezgin hurdacısı, titiz kuru temizleyicisi, camekânlı tezgâhında pişmiş kelle ya da nohutlu pilavla dolaşan seyyar satıcısı, yirmi beş kuruşa mis gibi dondurmaya buz gibi limonata satan pastanesi, langırt oynanan kıraathanesi, bahçesi çocukların oyun alanı olan ilkokulu, mahalleler arası savaşlar için bir tepesi ve Ramazan ayında birbirine rakip birkaç davulcusu ile bir de kış geceleri yanık sesiyle dolaşan bozacısı vardı.

Lapa lapa kar yağan o gece, çocuğun içini burkan hüznü sesiyle, yine geçiyordu bozacı... Annesi çocuğun ısrarına dayanamayıp ilk kez o gece izin vermiş, yanık sesli adamı çağırıp bir litre boza almışlardı. Bozacı, minik kâğıt külahlara paketlediği tarçından verirken, "*Sanı leblebi de ister misin abla?*" diye sordu. "*Sağ ol,*" deyip almadılar. Tarçınlı ekşi bozanın tadı tek başına daha güzel oluyordu. Bozacı gitmeye hazırlanırken, yamalı ceketinin yakasını kaldırdı. Gevşettiği el örgü yün atkısını boynuna tekrar iyice sardı, beresini eliyle düzeltti. Boza bidonunu yerden aldı. Partial ayakkabılarıyla merdiven başında bir an öylece durup kaldı.

Sonra sessizce aşığıya yöneldi. Adam binadan çıkarken, çocuk elindeki boza bardağı ile cama koştu. Onun uzaklaşan yanık sesine, bu sefer iyi bir şeyler yapmış insanların gönül rahatlığıyla kulak verdi.

Gece yarısına doğru, ağır çekim bir valsın dansçıları gibi süzülerek yağan kar taneleri, mahalleyi iyice örtmüştü. Boş caddeden, ara sıra takırtılı seslerle geçen otomobillerin bıraktığı tekerlek izlerini ve çoktan gözden kaybolmuş olan bozacının ayak izlerini de çok geçmeden kar kapatacak, gecenin beyazlığında cadde tam bir sessizliğe bürünecekti.

* * *

Fotoğraf: Öykücü

Otuz yıl sonra geri geldiğim o şehirde, çocukluk arkadaşım ile boza yudumlarken Kuşulu Park'a yakın bir yerde; bir anda geçmiş günlerin bu film kareleri hızla geçti gözümün önünden. O çocuk bendim. Üniversite eğitimi için gitmiştim başka bir kente ve sonra bir daha geri dönme-yip oraya yerleştiğimde, geride bıraktığım en değerli şeyin,

eski dostlarım olduğunu anlamıştım. İlk yıllar her fırsatta geri geldim. Fakat yıllar geçtikçe ziyaretlerim seyrekleşti. Sonra hayat gâilesi, uzun bir süre hiç yolum düşmedi ne yazık ki... Ama çok sevdiğim çocukluk arkadaşım Deniz'le haberleştim, yazıştım yıllarca...

Deniz, hep gözlerinin içi gülen, alçakgönüllü, sıcak, sohbeti hoş, ne zaman bir yardım istesem severek koşacak can dostumdu. Güzel insandı Deniz... Mektup zarflarını renkli takvim yapraklarından yapar, uzun uzun yazardı bana... Ben de öyle yapardım. Bir zaman sonra, memleket manzaralı, kuşe kâğıttan yapılmış eski takvim yaprakları yetmez oldu. Çekmeceler ağzına kadar sırda doldu. Bir mektubunda: *"Karar verdim evleniyorum kuzenimle. Evlenmeyi kabul etmiyorum diye tuttu girmeye kalkıştı, illegal devrimci bir örgüte... O zaman anladım onu ne kadar çok sevdiğimi ve onsuz yaşayamayacağımı,"* diyordu. Bir zaman sonra evlendi iki sevgili...

Yıllar geçtikçe doğduğum şehre geri dönüşlerim gibi, Deniz'le mektuplarımız da seyrekleşti, gün geldi yazılmaz oldu. Hatta çekmeceler dolusu mektuba bir gün veda edildi. Anılar kül oldu, duman oldu gitti çocukluk sırlarımız...

Tam otuz yıl sonra karlı bir kış günü, yolum yine düştüğünde doğduğum şehre, arayıp buldum eski dostumu. Sanki dün bırakmış gibi yazışmayı, konuşmayı; kaldığımız yerden devam ettik sohbe, dertleşmeye... Önce Arjantin Caddesi'nde öğlen yemeği yedik, kahvelerimizi içtik. Sonra gözlerinin içi hep gülen o güzel insanla, Kuğulu Park'ın yakınındaki bir pastanede birer bardak tarçınlı ekşi boza içtik. Şehrimin karlı günlerine dair çocukluk anılarım o an canlandı gözümde. Yaşadığım kente dönmenden önce, sözleştik o gün Deniz'le, daha sık görüşmek, yeniden yazışmak için...

Hem artık elektronik posta icat olmuş, renkli takvim yapraklarından yapılan zarflar, üzerlerine yapıştırılan adresler, pullar unutulmuştu. Şimdi farenin sol kulağına "tık" diye

vurulacak bir fiske süratine inmişti, yolu gözlenen postacının geliş süresi... Çok yakınlaşmıştı mesafeler. Dünyanın öbür ucu, sanki olmuştu komşu kapısı...

Bu durumda biz de zamana uyduk. "Farenin kulağına söyleriz bundan böyle sırlarımızı... Duyan olurmuş, diyorlar! Ol-sun! Çocukluk arkadaşı değil miyiz?" dedik. Deniz bir müddet sonra benim Miço'nun da iyi arkadaşı oldu. Dünya küçülüp mesafeler bu kadar kısalınca, bir sonraki sefer çoluk-çocuk, miçolar, kaptanlar hep birlikte buluştuk sokaklarından kış geceleri yanık sesli bozacı geçen şehirde...

O diyardan gidişimin üzerinden otuz bahar geçmişti ki, sürpriz bir doğum günü partisi düzenledi Miço, gözleri-nin içi hep gülen çocukluk arkadaşımın yardımıyla... Pastanın üzerine kremayla, 50'ye yaslanmış bir merdiven çizdir-mişti Deniz. "Artık elliye merdiven dayadın be Kaptan!" demişti, ben mumları üflerken, gülen gözleriyle... "Aman boş ver be! Daha genciz, kırk yaşına basarken biraz telaşlanmıştım ama artık aldırmiyorum, günü yaşıyorum," dedim, hiç kaygısız. O gece bütün dostlar unutulmaz bir anıya sahip olduk. Çaldık, söy-ledik, hasret giderdik, dertleştik... Çok eski bir dost, gitarıyla nostaljik bir iki şarkı tıngırdattıktan sonra, ortaya çıkıp, "Ben Kaptan'ın yaşayan en eski arkadaşım..." diye başlayan bir konuşma yaptı. İçimden, "Bu yaşayan lafı da nerden çıktı?" dedim kendi kendime...

Ertesi gün, şairin "Bir sengine yekpare Acem mülkünü feda ettiği" yaşadığım kente geri döndüm ve o gece oturup, iki gözüm iki çeşme "Ankaralı Olmak" öyküsünü kaleme aldım. Hemen farenin kulağına fısıldayıp, yazıyı Deniz'e postaladım. Cevabı gecikmedi, şöyle diyordu:

"Cancağızım,
Unuttuklarını ekliyorum;

- Okul pikniklerini yaptığımız Söğütözü'nde, şimdi binalar gökyüzünü deldi.
- Çocuklar, o pikniklere annelerinin hazırladığı köfteler, börekler

ve piramit şeklindeki karton meyve suyu kutularıyla giderlerdi.

- *Tadı damağımda kalmış; Piknik'in sosislisini, Sandviç'in dönerlisini, Goralı'nın goralısını, çok özledim.*
- *O, 23 Nisan'larda, Bulvar Palas'taki çocuk balolarını,*
- *Kızılay'da millî bayramlardaki fener alaylarını ve bankaların süslü arabalarıyla resmigeçit halaylarını, biliyor musun yine isterim.*
- *Anne-babaların nikâh salonuydu Türk Ocağı; haberin olsun şimdi Resim Heykel Müzesi.*
- *Bizlerin evlendirme dairesi Gençlik Parkı ise yok oldu gitti ne yazık ki...*
- *Bir zamanlar Mithat Fenmen'den piyano, eşinden bale dersi alınır,*
- *Amerikan Pazarı'ndan kullanılmış jean pantolon, gömlek, Converse, Tiger ayakkabı bakılırdı.*
- *Ve Güven Parkı'ndan binilen, üç sıra koltuklu İmpala dolmuşlar vardı, Çankaya'ya, Kavaklı'ya giden...*
- *Bir de bulabilirsem eğer, bir kitap yollayacağım sana... Oku bak daha neler var neler...*

Sevgiler,

D e n i z

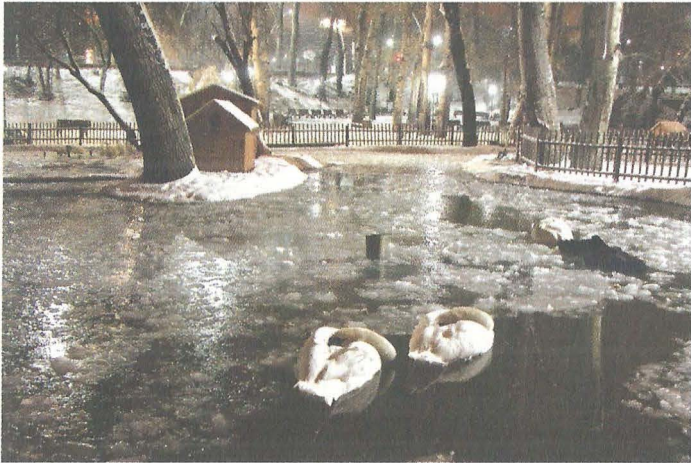
Ertesi gün o kitabı bulup yolladı Deniz. Bir solukta okuyup başucuma koydum ve Düş Hekimi'ni, Deniz gibi ben de çok sevdim.

Fakat o mesaj ve yollanan kitap, gözlerinin içi hep gülen o dosttan gelen son haber oldu. Meğer o ilkbahar, çocukluk arkadaşının doğum günü pastasına 50' ye dayalı merdiven resmi çizdiren Güzel İnsan, kendine cennete giden bir merdiven alıyormuş, kimseye haber vermeden...

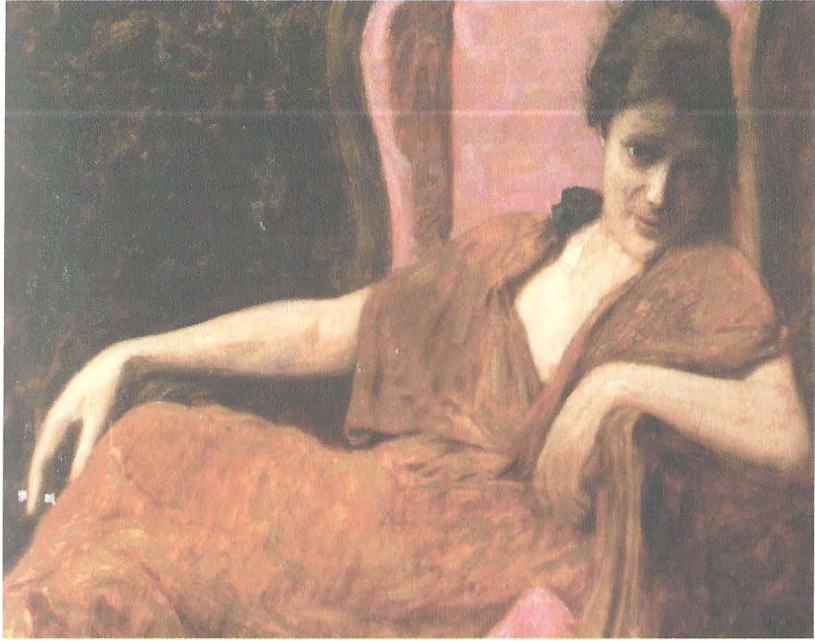
Son mesajdan bir müddet sonra, o doğum günü partisine gelen bizim mahalleden eski bir dost, Miço'yu aramış. *"Korkunç bir kaza... Kaptan'a alıştırma alıştırma söyle, Deniz öldü!"* demiş. Ben hâlâ alışamadım ki... Haberi duyduğumda donup kaldım. Kendime geldiğimde Miço'ya *"Şimdi Ali'ye de bir şey olabilir, birbirlerini çok severlerdi,"* dedim. Ve iki haftaya kalmadı, Ali'nin sol yanına felç indi.

Aradan yıllar geçtikten sonra bir gün bu dost yadigarına gittim. *"Deniz'in öyküsünü yazmak istiyorum, onu bana anlatır mısın?"* dedim. Yüreği yaralı Ali bir an durdu. Bakışlarını pencereye çevirdi, uzaklara daldı gitti. Neden sonra; *"Deniz anlatılmaz ki dostum, o yaşanır,"* dedi.

Palermo, Ocak 2007

Fotoğraf: Düş Hekimi Yalçın Engir

MADAM CONCHE'NİN PANSİYONU

Bu ikinci gelişimdi Toulouse'a. Güney Fransa'nın kızıl gün batımı rengi güzel şehrine. Bu kez iki gece kalacaktım ve "Alfred Dumeril Sokak, numara kırk sekiz" adresini yanıma almayı unutmamıştım. Babamın yıllar önce doktorasını yaparken kaldığı pansiyonun adresiydi bu...

Şehre gece geç saatlerde gelmişim. Küçük bir otele yerleştim. Ertesi sabah iş görüşmelerimi tamamladıktan sonra koca bir gün ve gece boyunca Toulouse, keşfedilmek için artık beni bekliyordu. Merakımı bir an önce gidermek için bir taksiye atlayıp, doğruca Toulouse Edebiyat Fakültesi kurucusu, Alfred Dumeril'den ismini alan sokağa gittim. Taksiden iner inmez tüylerimin ürperdiğini hissettim. Sokakta sanki zaman donmuş, yıllardır hiçbir şey değişmemiş gibiydi. Birbirine bitişik iki, üç katlı evlerin hepsinin dış cepheleri çıplak tuğlalı, dar balkonları sardunyalı, ince uzun pencerelerinin çoğu ahşap panjurlu ve pastel renklere boyalıydı.

Kırk sekiz numaralı evin karşısına geçip bir süre seyrettim. Sonra sokağı görmek için başına doğru yürüyüp geri geldim. Etraf çok tenhaydı. Babamın yıllar önce kaldığı ev, artık bir pansiyon değildi. Bina girişindeki zillerin üçünde isim yazıyor, diğer üçünde ise hiçbir şey yazmıyordu. Belli ki aileler oturuyordu artık bu evde. Şehrin eski bölgesindeki bina, yapıldığı günkü gibi korunabilmişti.

Toulouse'un kalbindeki bu bölgenin tarihi dokusu zaten hiç bozulmamıştı. Binanın giriş kapısı önünde bir müddet oyalanıp tam oradan ayrılmak üzereydim ki, genç bir kız gelip anahtarını kilide soktu. Hemen yanına gittim.

-Affedersiniz Matmazel, sanırım bu binada oturuyorsunuz, izninizle size bir şey soracaktım.

-Tabii buyurun, diye cevapladı. Ne diyeceğimi merak eden bir bakışla, yeşil gözlerini gözlerime dikti.

-Şey, diye kekeleydim... "Belki bilmiyorsunuzdur ama bu bina, İkinci Dünya Savaşı yıllarında, üniversite öğrencilerinin kaldığı bir pansiyonmuş. Benim babam da o yıllar Toulouse'da öğrenciyken burada kalmış. Yıllar sonra merak edip geldim. Dış kapı zillerinin üstündeki isimlere baktım ama pansiyonun eski sahibi Madam Conche'nin aile ismini göremedim. Acaba biliyor musunuz? Şu zil butonlarında isim yazmayan dairelerde bu aileden kimse yaşıyor mu?" dedim.

Kız şaşırıp, şöyle baştan aşağı süzdü beni, sonra sözlerime inanmış olmalı;

"Evet, Mösyö! Conche benim babaannemin kızlık soyadıdır. Sözünü ettiğiniz pansiyonu işleten de babaannemin annesi Madam Conche idi. Artık ikisi de hayatta değil. Ne yazık ki babam Alain Moulin'i de geçen sene yitirdik. Ama annemle tanışmak isterseniz, buyurun gelin bir fincan kahve ikram edelim size," dedi.

Hiç ummadığım bir şey olmuştu. Heyecanla, "Çok teşekkür ederim," dedim.

-Babamın gençliğinde yaşadığı evde bir fincan kahve içmek benim için büyük bir heyecan, sizi reddedemem, diye ekledim.

Pastel mavi renkli, oyma ahşap kapıyı açan genç kızın arkasından içeri girerken, sanki bir zaman yolculuğuna çıkıyor gibi hissediyordum kendimi. Dış kapıdan içeriye, geniş bir hole girmiştik. Girişin yer döşemesi, krem zemin üzerine serpiştirilmiş, siyah geometrik desenli karo mozaikle kaplıydı. Kenarları dar bir bordür dönüyordu. Duvarlar beyaz badanalı, tavanda çepeçevre çiçek desenli kartonpiyer vardı. Sol duvardaki ahşap posta kutularından birinin üzerinde "A. Moulin" ismi dikkatimi çekti yanından geçerken. Sağ duvarın ortasında ise büyükçe bir çerçevede, siyah-beyaz eski bir fotoğraf vardı. Geçmiş zamanın dondurulduğu o tek kare fotoğrafta, binanın yıllar önceki hali ve giriş kapısının üzerindeki "Pansiyon Conche" yazan levha seçilebiliyordu.

Tavandaki donuk ışıklı lambanın aydınlattığı loş girişi ikinci bir kapıyı açarak geçtiğimizde, üst katlara çıkan ahşap küpeş-teli, aşınmış basamakları dar bir yol halısıyla kaplı merdiven çıktı karşımıza. Bu eski fotoğraf, bu ahşap merdiven, evin kokusu, bana sanki geçmişte yaşadığım bir şeyleri hatırlatı-yordu.

Genç kız önden yürürken; *"Buyurun Mösyö, bizim daire ikinci katta, annem sizi görünce çok sevinecek. Babamı, ne yazık ki emekli oluşundan kısa bir süre sonra aniden yitirince, an-nem artık geçmişte yaşamaya başladı. Siz de bu binanın geçmişini bilen bir aileden geldiğinize göre, annemin sizinle görüşmesi iyi gelecektir ona,"* dedi. İkinci kattaki dairenin kapısını açtığında, içeriye: *"Mamaa! Bak bir misafirimiz var, kahve içmeye geldi seninle,"* diye seslendi.

Evin girişindeki ceviz portmantoya paltomu asıp salona geçtim. Akşamüzeri ince uzun pencerelerden içeri süzülen gün ışığı artık yeterli olmadığı için salon biraz loştu.

Pencereye yakın berjer koltuklardan birine oturup etrafı incelemeye başladım. Genç kız o sırada diğer odadaki annesine bakmaya gitmişti. Sade bir Fransız eviydi Moulin'ler-inki. Salonun duvarlarında iki küçük yağlıboya tablodan birinin konusu fırtınalı deniz, diğerinki manolyalardı. Bir köşede, ceviz oyma ayaklı bir yemek masası, etrafında sekiz sandalye, bir büfe, diğer köşede altı kişilik bir koltuk takımı, büyük bir kitaplık, sehpalarda gümüş kül tablaları ile birkaç küçük pirinç heykelcik vardı.

Biraz sonra kızıl saçlı, elâ gözlü, ince, uzun boylu, bakışları insanı etkileyen Madam Moulin salona girdi. Sol-gun yüzüyle bütünleşmiş hüznün bile saklayamadığı belirgin bir heyecan, sanki bütün vücudunu sarmıştı. *"Hoş geldiniz Mösyö!"* deyip elimi sıktı. Kendimi tanıttım. O an, birden nefesi keşilir gibi oldu. *"Babanızın ismi, Mehmet Tolga mı yok-sa?"* dedi. Şaşırmıştım. *"Evet, ama nasıl biliyorsunuz?"* dedim.

"Bir gün geleceğinizi umuyordum ama keşke Alain hayat-tayken gelebilseydiniz!" dedi. Berjer koltuklardan birine otur-du. Başka hiçbir şey söylemedi. Sehpanın üzerinde duran

filtresiz Gitane'dan bir tane aldı, yaktı, derin bir nefes çekip arkasına yaslandı. Sonra sanki gözlerine inanamıyormuş gibi beni incelemeye başladı uzun uzun.

Kendimi çok tuhaf hissetmeye başlamıştım;

- *Tam olarak anlayamadım Madam, ne demek istediniz demin?*

- *Lütfen buyurun oturun. Kahvelerimizi içerken, benim de ancak, eşim ölmeden kısa bir süre önce öğrendiğim bir konuyu size anlatmam lazım. Ama isterseniz biraz soluklanın önce... Hem söyleyin bana, nereden aklınıza geldi buraya gelmek?*

- *Hiç! Sadece basit bir merak; babamın anı kitabından bu adresi öğrenmiştim, gelip görmek istedim. Ama siz beni çok meraklandırdınız sözlerinizle, şimdi lütfen siz anlatın.*

- *Gelin, önce size birkaç eski fotoğraf göstereyim, dedi Madam Moulin. Salondaki kütüphaneden çıkarttığı albümü dizine koyarken beni oturduğu kanepeye, yanına çağırdı. Albümün kapakını kaldırdığında, gri zeminli ilk sayfanın ortasında siyah beyaz bir aile fotoğrafı gördüm. Sayfaya başlık olarak beyaz kalemle, "Alain'in Albümü" yazılmıştı. Fotoğrafın altına el yazısıyla "Alain'in ilk resmi, üç buçuk aylıkken anne ve babasıyla," notu düşülmüştü. Albümün iç kapakında ise "Doğduğu Ev" yazısının altında, bina girişinde gördüğüm fotoğrafın aynısı yer alıyordu. Diğer gri yapraklar, "Alain'in on aylıkken altı pozu", "Alain bir yaşındayken annesi, babası ve anneannesiyle," gibi notlar alınmış fotoğraflarla devam ediyordu. Albüm, Alain'in on yaşındaki görüntüleriyle bitiyordu. Son birkaç yaprak boş kalmıştı.*

- *Size şimdi de bir gençlik fotoğrafını göstereceğim Alain'in.*

Madam Moulin, bunu söylerken boynundaki kol-yeyi çıkarıp, kalp şeklindeki altın madalyonu açtı. İçinde genç bir çiftin karşılıklı iki küçük fotoğrafı vardı. Madalyon, eşi ve kendisinin tanıştıkları yıllardan kalma bir anı olmalıydı. O küçük fotoğraftaki genç adama dikkatle bakınca birden babamı görür gibi oldum. Heyecanlanmıştım, aniden terlemeye başladım. Mendilimi çıkarıp alnımı silerken, Madam Moulin'in fısıldar gibi bir cümle çıktı ağzından;

"Evet, Mösyö tahmin ettiğiniz gibi..." Sonra bir müddet sustu kızıl saçlı kadın... O suskunluk anı, bir asır gibiydi. Birazdan iki kısa cümle daha söyledi yine fısıldar gibi;

- Ben de geçen sene öğrendim. Alain sizin ağabeyiniz...

Derin bir nefes aldım, ağzım kurumuştu. Alnımda biriken terleri tekrar sildim. O ise büyük sırrı söyledikten sonra rahatlamıştı. O sırada mutfaktan gelen kıızı, kahvelerimizi sessizce sehpaıa bırakırken anlatmaya başladı:

- Meğerse Alain, babanız ile Reıane Conche'nin bu evde savaş yıllarında yaşadıkları gizli aşkın meyvesiymiş. Reıane, babanız Toulouse'dan ayrıldığı hafta Alain'e hamile kalmış. Ama babanız bunu hiçbir zaman bilmemiş. Savaş yıllarında kimin yaşayacağı, kimin öleceğı de bilinmez. Uzak yerlerle haberleşme ise imkânsız gibi bir şeymiş o yıllar. Hamileliğinin ikinci ayında, Reıane, Toulouse'daki Milli Direniş Grubu'na katılmış. O günler Toulouse işgal edildi, edilecek... Nazi ordusu adım adım bütün Fransa'yı işgal etmekte... Yeraltı teşkilatının başkanı, yani Toulouse Milli Direniş Konseyi Başkanı, Jacques Moulin ile Reıane arasında, o yoğun tehlikenin içinde sıcak bir yakınlaşma başlamış. Yarın ne olacaklarını bilmeden ülkeleri için savaşırken, büyük bir aşk yaşamaya başlamışlar. Ve bir müddet sonra, daha doğrusu tam yedi ay sonra Alain dünyaya gelmiş. Jacques Moulin, Fransa'nın zafelerini göremeden, iki sene sonra, 1943'te, bir gece yarısı düşürüldüğü pusuda, hain bir Nazi ajanı tarafından vurularak yaşamını yitirmiş. Kucağında çocuğı ile ortada kalan Reıane ise yenilgiyi kabullenip, sessizce annesinin pansiyonuna dönmüş ve savaşın biteceğı günü beklemeye koyulmuş.

Yıllardır haber alamadığı Mehmet'i ise artık aramak istememiş. Oğlu Alain'i, Fransa'nın ulusal kahramanlarından biri olan Jacques Moulin'in çocuğı olarak yetiştirmeye karar vermiş. Fakat oğlunun gerçek babası gibi bir hukukçu olmasını çok istemiş. Ağabeyin Alain, tıpkı baban gibi Toulouse Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. O son sınıfta iken ben de fakülteıe yeni başlamıştım. Alain ile okulun kütüphanesinde tanıştık. Mezun olduktan sonra, ağabeyin, yargıç olarak kariyer yapmaya karar verdi.

İlk maaşını aldığı gün, Place de Capitol meydanındaki,

kafe Brasserie Le Bibent'te bana beyaz bir gül verip elimi istedi. Hemen evlendik. Şimdi bakıyorum da, yıllar ne çabuk akıp gitmiş. İki sene önce, mesleğinde kendisi için en yüksek onur saydığı, tertemiz ismiyle, Toulouse Adliye Sarayı'nda onuruna verilen veda toplantısında, göz yaşartan bir konuşma yapıp emeklilik dönemine başlamıştı.

Ben bütün bu anlatılanları elimdeki kahve fincanıyla, kanepede hiç kıpırdamadan donmuş kalmış, sanki kocaman bir parkın ortasında duran yalnız bir bronz heykel gibi sessizce dinlemeye devam ediyordum. Madam Moulin ise o günleri yeniden yaşarcasına anlatmaya devam ediyordu:

- Alain emekli olduktan sonra evde kitap okumaya ve anılarını yazmaya merak sardı. Bütün gününü eski fotoğrafları, belgeleri karıştırarak geçiriyordu. Bir gün eski fotoğraf yığını içinde kendisine yazılmış kapalı zarfta bir mektup bulmuş. Mektubu yazanın annesi Rejane Moulin olduğunu hayretle görmüş. Açıp okuyunca ise şaşkınlıktan neredeyse küçük dilini yutacakmış. O mektubu, size de okumalıyım.

Annesinin anlattıklarını yemek masasının yanında, ayakta, soluksuz dinleyen genç kız, hayretten kocaman açılmış gözleriyle ve bir hayalet sessizliğiyle sandalyelerden birine ilişirken, Madam Moulin, salondaki büfenin çekmece-sinden çıkardığı sedefkâmalı kutunun içinden aldığı mektubu titreyen sesiyle okumaya başladı:

Sevgili oğlum Alain,

Bu mektubu yazıp yazmamakta çok tereddüt ettim. Ama ölmeden önce yazıp, ileride bulabileceğin bir yere koymaya karar verdim.

Bu sırrı bilmek senin hakkın! Belki bunu öğrenmek seni çok üzecek ve sarsacak oğlum! Ama bilmen gerektiğine inanıyorum. Sevgili Alain'im, sen benim tutkulu, gizli gençlik aşkımın biricik meyvesisin yavrum.

Senin gerçek baban, savaş yıllarında Toulouse'da hukuk öğrencisi olan bir Türk'tür. O yılların zor şartlarında birbirimizden

ayrı düştüğümüz babanın ismi, Mehmet Tolga'dır. Bu mektubu bulacağın güne kadar babanı Jacques Moulin olarak bildin. Jacques'ı da çok sevmiştim. Onun oğlu olarak seni büyütmemin daha doğru olacağını düşünmüştüm. Ama belki de yanlış bir karar verdim, sana haksızlık ettim. Jacques gerçeği biliyordu. Seni kendi oğlu gibi sevmiş, kabul etmiş ve sana soyadını vermişti. Seni bu onurlu soyadından mahrum edip, babasız bir çocuk olarak büyütmeye gönlüm razı olmadı. Umarım beni bağışlarsın ve doğru bir karar vermiş olduğumu düşünürsün evladım.

Yüreği bir yaşam boyu senin için çarpmış olan,

Annen...

- İşte böyle Mösyö! Mektubun içinden Rejane ve Mehmet'in birlikte çekilmiş bir fotoğrafları da çıkmış; arkasına elle yazılmış tarih Mart 1941. İşte burada bakın... Rejane, bence doğru bir karar vermiş. Jacques öldüğünde Alain henüz on sekiz aylıkmiş. Savaş bittikten sonra Alain, ulusal bir kahramanın oğlu olarak devlet tarafından korunup, iyi bir eğitim olanağına kavuşmuş. Rejane ise artık yaşamını oğluna adayıp, annesinden kalan pansiyonu işleterek, hayatını kendi köşesinde anılarıyla sürdürmeyi yeğlemiş. Acıklı bir öykü bu Mösyö! Bakın sizin de gözleriniz yaşardı. Ama bizler yabancı değiliz. Size demin kahve getiren kızım Delphine, sizin öz yeğeniniz. Alain'i ansızın kaybettik ama şimdi sizi, Alain'in öz kardeşini bulduk. Sadece anneleriniz farklı, o kadar.

Yeşil gözlü güzel yeğenime döndüm. O güzel gözlerinden inci gibi yaşlar süzülüyordu. Yanına gidip omzuna hafifçe dokundum. Ayağı kalktı. Sımsıkı birbirimize sarıldık ve iki gözümüz iki çeşme, hıçkırarak ağlamaya başladık.

Ben düşüncelerime dalmış gitmişken, genç kız kapının kilidine soktuğu anahtarı çeviriyordu. "Demek babanız

yıllar önce bu binada oturmuş, hem de savaş yıllarında, ne ilginç!" dedi gülümseyerek.

- Bu bina satışa çıktığı için ilgileniyorsunuz zannetmiştim, diye devam etti.

- Yo, hayır... Sadece babamın öğrenciyken bir müddet yaşadığı binayı gelip göreyim demiştim. Pek de değişmemişe benziyor dışarıdan bakınca... Bu binanın eski sahipleriyle ilgili hiçbir bilginiz yok mu? Soyadları Conche imiş!

- Hayır, bu binada altı daire var ama bu isimde bir aile yok. Sanırım bina yıllar önce el değiştirmiş olmalı.

- Öyle mi? Hay Allah, ben kafamda bin bir düşünceyle gelmişim buraya... Evin eski sahiplerinin izinin kaybolmuş olmasına üzüldüm. Sizden bir şey rica edecektim. Hiç olmazsa dış kapıyı açınca içeriye şöyle bir göz atmama izin verir misiniz?

Genç kız bir an çekinir gibi oldu ama "Peki," dedi. Dış kapı açılınca içeride geniş bir hol gördüm. Soldaki duvarda alüminyum posta kutuları vardı. Tavan, yer döşemesi, duvarlar, ikinci hole geçiş bölümü, her yer tamamen yenilenmiş, modern, soğuk, metalik bir görünümdeydi. Umdugumu bulamamıştım. Teşekkür edip oradan ayrıldım.

Alfred Dumeril Sokak'ta yürümeye başladım. Biraz yürüyünce karşı kaldırım boyunca Jardin Des Plantes isimli parkı gördüm. Park belli ki babamdan da yaşlıydı. İçinde asırlık çınarlar, çamlar, yapay bir dere ve derenin içinde kimi yeşilbaşlı, kimi kahverengi kırcıllı ördeklerle, büyük beyaz kazlar yüzüyordu. Doğal bir koruluk duygusu veren parkı, Toulouse Belediyesi güzel düzenlemişti. Parkın ortasında oluşturulmuş yemyeşil tepeden dökülen küçük şelâlenin suları, aşağıda dere olup kıvrılarak gidiyordu. Daire çizen derenin ortasında, bir ada, meydana gelmişti. Şelâle o adanın tepesindeki kayaların arasından dökülüyordu. Patika yoldan, sık çalılık ve ağaçların arasından tepeye tırmanmaya başladım. Orada, en yukarıda, sevgililer için sundurmalı bir oturma yeri görünüyordu. Yaklaşınca sundurmada iki gencin oturduğunu gördüm. Rahatsız etmemek için diğer patikadan tekrar aşağıya yöneldim. Birden kulağıma çocuk

şarkıları geldi uzaktan. O yöne yürüdüm. Parkın bir köşesinde küçük bir atlıkarıncada çocuklar oyuncak atlara binmiş dönüyorlardı. Atlıkarınca dönerken çalan güzel şarkılara çocukların cıvı cıvı sesleri, sevinç çığlıkları karışıyordu. Bir banka oturdum.

Onları seyrederken, kendi çocukluk şarkılarıma dalıp gitmiştim. Birazdan kalktım. Parkın ucundaki diğer kapıya yöneldim. Yine babamı düşünmeye başlamıştım. Kim bilir kaldığı eve iki dakika yürüme mesafesindeki bu parkta kaç kere dolaşmıştır, dedim kendi kendime. Parkın çıkış kapısına yaklaşırken, kenarda, mermer bir kaidenin üzerindeki bronz büst dikkatimi çekti. Yeni yapılmış olduğu belliydi. Merak edip gidip baktım. Başında beresi, boynunda atkısı olan bir erkek büstüydü bu ve mermer kaidesine şu yazı oyulmuştu:

*Jacques Moulin
1901 - 1943
Toulouse Millî Direniş
Konseyi Başkanı*

Parktan ayrılırken Aznavour'un "La Boheme"ini mırıldanıyordum. Place du Capitol'e doğru yürümeye başladım. Meydana varınca soluklanmak için Brasserie Le Bibent'te oturup bir ekspreso kahve yudumladım. Hayatın bazen beklenmedik sürprizlere gebe olabileceğini düşünüyordum. Yarın ne olacağını kim bilebilir?

Aynı anda, Alfred Dumeril Sokak kırk sekiz numaradaki evin ikinci katında, sokağa bakan dairenin telefonu çalıyordu. Dairenin sahibi Madam Moulin, kiracısına diğer daire sahipleriyle birlikte anlaşarak binanın satışını yaptıklarını haber veriyordu.

Toulouse, Kasım 2006

Resim: Tiraje Özcan

ODUNCU

Akasyalı sokakta sakın bir akşamüstüydü. Hava se-
rinlemeye başlamış, şehrin sesleri azalmaya yüz tutmuştu.
"Hüüü!" diye haykıran at arabalı sucuların, "Demür, bakır,
hurda alırım, hurdacı!" diye bağırarak gezen hurdacıların; tiz
sesli eskicilerin, simitçilerin, çingiraklı yoğurtçuların sesleri
artık o saatlerde duyulmaz olmuştu. Aysel, balkondaki masa
örtüsünü toplarken durdu; sokağın dinginliğini dinledi bi-
raz. Sonra içeri geçti. Bitirme sınavları için o günkü çalışma-
sına başlamadan önce çay suyunu ocağa koydu. Tam o sı-
rada kapının vurulduğunu duyunca, annem gelmiştir diye
düşündü. Koştı açtı. Karşısında avutları çökük, yüzü kı-
rışık, yaşlı, yorgunluktan yere dayadığı baltasının sapına a-
banmış, başında köylü kasketiyle bir oduncu duruyordu.
Adam, alnındaki çizgileri daha da derinleştiren, bir şeyler
sormaya hazır, iri iri açılmış gözleri ve yukarı kalkmış kalın
kaşlarıyla Aysel'e baktı bir an...

Sonra:

"Ne iş olsa yaparım küçük hanım! Kırılacak odun-kömür,
dövülecek halı, ya da onarım neyin, bir işiniz var mı?" dedi, da-
vudi sesiyle.

"Evde yapılacak hiçbir iş yok amca," cevabını alınca
yüzü döküldü. Hüzünlü bakışlarını yere çevirdi yaşlı adam.
Yıpranmış yamalı giysileri, ayaklarındaki yırtık pırtık ayakkabı-
larıyla kapıda öylesine yoksul, öylesine çaresiz duruyordu
ki...

"Ayaklarımda derman kalmamış, şurada bir nefesleneyim
hele!" deyip, evin önündeki taş basamaklara çöker gibi oturu-
verdi. Kızın yüreği buruldu o an;

"Amca, su ister misin? Karnın aç mı? İki lokma bir şey
getireyim mi sana?" diye sordu.

"Sağ olasın evladım, sana zahmet olmasın. Fakat doğrusu pek makbule geçer. Gün boyu dolandım durdum şu koca şehirde, ayaklarıma kara sular indi ama hiçbir iş tutamadım. Boğazımdan da lokma geçmedi dün öğlenden beri," dedi.

Bu sözler üzerine Aysel, yaşlı adama biraz beklemesini söyledi. Sonra çarçabuk, dumanı üstünde bir tas tarhana çorbası, çeyrek somun esmer ekmek, bir bardak da su getirdi tepside.

Oduncu, minnetle baktı genç kıza; "Tanrı tuttuğunu altın etsin kızım," dedi sevecen bir sesle. Sırtını sıcak duvara dayadı. Tepsiyi kucığına aldı. Ekmeği içine doğrayıp, sindire sindire içti çorbasını...

"Biraz daha ister misin amca?"

"Bugün de kamım doydu ya! Daha ne isteyeyim be kızım? Yolcu yolunda gerek, müsaadenle gideyim artık," deyip, baltasını sırtladı, yürüdü gitti.

Ertesi gün oduncu aynı saatlerde yine geldi.

"Dünden size borçlu kalmıştım, belki bu gün yapılacak bir iş vardır diye uğradım," dedi.

"Bugün de yapılacak bir iş yok amca ama öğlenden kalma biraz aş var, sen oturursan şuraya, hemen ısıtır getiririm," dedi genç kız.

Oduncu oracıkta oturup kamını doyurdu yine. Sonraki günlerde yaşlı adam her akşamüstü gelmeye başlamıştı. Taş basamaklar ve sıcak duvar, onun için en âlâ ziyafet sofrasının başköşesiydi sanki. Fakat karşılığında bir iş yapamadığı için eziliyor, mahcup oluyor, boynu bükük ayrılırken, dudakları kıpır kıpır, baltası omzunda yola koyuluyordu. Aysel, kışlık kömürü aldıklarında ona kındıracaklarını, yaz sonuna doğru evin çatısını aktartacaklarını söyleyip gönlünü almaya çalışıyordu.

Günün birinde genç kız anasına yakalandı oduncuya yemek verirken.

"Ne idiğü belirsiz bu adamı kapımıza niçin alıştırırsın a benim toy kızım?" diyerek azarladı anası. "Bilmez misin sen? Kelin merhemi olsa önce kendi başına süürermiş. Bilmez misin sen, Beyba'n öldüğünden beri aç yattığımız, kışın sobamızı yakamadığımız akşamlarımız olduğunu? Önce evin eksiği tamamlmalı, cami avlusundaki fakire el uzatabilmek için. Hem, bir başımıza yaşadığımız şu evceğizimize ne demeye, tanımadığımız, bilmediğimiz bu adamı dadandırırısın? Görmeyeyim bir daha, yoksa kırarım sırtında Beyba'nın şımşır bastonunu," dedi.

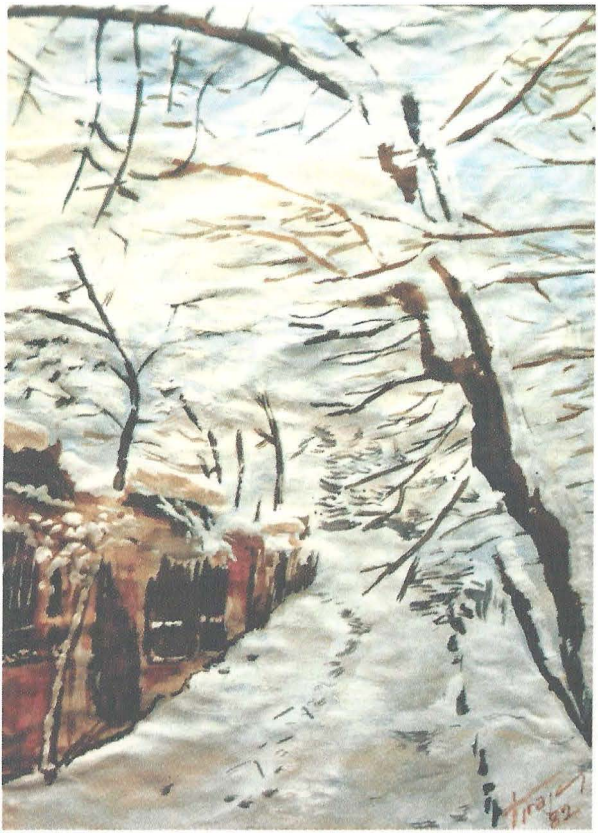
Konuşulanları kapı ağzında baştan sona işiten oduncu sessizce oradan ayrılmak üzereyken çaresiz bir yüzle kapıya gelen Aysel'e sınımsıcak gülümsedi.

"Üzülmek kızım, annen haklı. Her ana önce yavrusunu, yuvasını düşünür. Ben başımın çaresine bakacak bir yol bulurum elbet, sen merak etme. Bu güne kadar sofranızdan bana ayırdığın gönül payı için sağ olasin. Yüreğindeki bu sevgi ve iyilik ateşi yandığı sürece bahtın hep açık olacak bilesin. Fakat o ateş sakın sönmessin, yoksa her şeyini bir anda kaybedersin. Bu sözlerimi de sakın unutmayasın," deyip, akasyalı sokağın başına doğru yürüdü gitti. Bir daha da hiç görünmedi. Yalnız yıllar sonra, üniversiteden mezun olduğu senenin karlı bir kış gecesinde, Aysel, sokaktan gelen tanıdık bir ses duydu.

"Oduncu! Odun-kömür kırarım, oduncu!"

Sıcacık evinde, kulağı sobanın üzerinde demlenen çayın fokurtusuna, gözleri kömür ateşinin kızıl çıtırtısına dalıp gitmiş olan kız, birden dikkat kesildi. Alelacele sabahlığını üzerine alıp ayağında terlikleriyle fırladı dışarı. Ses uzaklaşıyordu. Gözden kaybolmakta olan bir karaltının, diz boyu kara, bata çıka gittiğini gördü.

"Oduncuu! Oduncuu!" diye bağırdı ardından avazı çıktığı kadar. Ama rüzgâr sesini aksi yöne götürdü. Arkasından koşmak istedi fakat uzaklaşan karaltı görünmez, sesi duyulmaz olmuştu birden.

Resim: Tiraje Özcan

"Oydu mutlaka ama aniden yok oldu. O gün söylediklerini düşünüyorum da, benim iyilik meleğim olmalı bu oduncu. Üniversite mezuniyetimi bildi, kutlamaya geldi sanki beni. Biliyorum bahtım hep açık olacak. Ne zaman başım sıkışsa bana yardıma gelecek, hissediyorum bunu," diye mırıldandı. Sonra güvenle eve döndü. Oturma odasındaki kanepeye uzanıp battaniyeyi üzerine çekti. Umutla geleceği düşünmeye başladı. Tek bir istediği kalmıştı artık, üst katlarında oturan, sevdalandığı, aslan gibi

yakışıklı Sinan'la evlenebilmek. Sinan'ın da kendisini sevdiğinden emindi. Otobüste göz göze geldiklerinde, bakışları ve inci dişleriyle gülümsemesi ona her şeyi anlatmaya yetmişti. Aysel bunları düşünürken, sobanın üzerine atılmış taze mandalina kabuklarından çıkan turuncu kokunun sarhoşluğunda baldan tatlı hayallere daldı gitti.

Hava kararmış, mehtap denizin üstündeki parıltılı yolu aydınlatıyordu. Yaşlı kadın ılık Akdeniz melteminin getirdiği deniz kokusunu içine çekti. Balıkçı kasabasının dil burnunda, deniz fenerinin dibindeki kulübesinin önüne atılmış kırık dökük tahta masaya kolunu dayamış, kaykıldığı iskemleden yakamozları seyre dalmıştı. Eski günlerini anımsamaya çalışıyordu. Seksen dört yaşındaydı. Beyba'sını kaybedip anasıyla bir başlarına kaldıklarında ise henüz on dördünde...

Ufak tefek, buruşuk yüzlü, buruşuk elli anacığını düşündü. Annesi, kendi kadar yaşamamıştı ama yine de hayalinde hep kendinden daha yaşlıydı. Onu en çok, filtre niyetine içine pamuk tıktırdıktan sonra ortadan ikiye kestigi Gelincik sigarasını ucuna takıp, keyifle tüttürdüğü siyah ağızlığı elinde ve sade kahvesinin fincanı yanındaki sehpanın üstünde, eski evlerinin balkonunda bacak bacak üstüne atmış otururkenki görüntüsüyle hatırlıyordu. *"Böyle bir fotoğraf olmalı bir yerlerde ama kim bilir şimdi nerede?"* diye düşündü. Sonra, *"Kaybolan, yok olan sadece o fotoğraf olsaydı keşke!"* dedi kendi kendine. *"Oduncu beni uyarmıştı ama bilemiyorum nerede ne hata yaptığımı? Söndü mü gerçekten yüreğimdiki sevgiyle iyiliğin ateşi de böyle yalnız kaldım. Sevgi paylaşılabilirdiğinde, yoksul bir kulübede yaşayan dahi kendini sarayda bilir. Velâkin tersi de geçerlidir,"* diye hayıflandı.

Ay ışığında denizin sakin kıpırtılarına bakarken hayallere dalmaya başladı. On yedi yaşındayken ablası ve eniştesiyle gittiği balo görüntüsü belirmişti suda. Bulvar Palas'taki

o muhteşem yılbaşı balosuna beyaz bir kuğu gibi süzülerek gitmişti. Çok güzel, alımlı, kültürlü ve zekiydi. Üstelik şeytan tüyü vardı, çok tatlı dilliydi. Dans etmek için gözünün içine bakan birkaç yakışıklının kolunda tüy gibi vals yapmıştı saatlerce ve fazla geç olmadan külkedisi gibi gizemle ayrılmıştı balodan...

Yakamozların içinde, daldığı hayal denizinde, hiç unutamadığı eski evleri belirdi ardından. "Ah! Çocukluk günlerim, kaygısız günlerim, ne güzeldi," diye iç geçirdi. Akşamları yemekten sonra evin üst katındaki oturma odasına Beyba'sıyla sohbet etmeye, sobanın üzerinde çıtırdayan mis kokulu kestanelerin tadına bakmaya, annesi tarafından bir tek o davet edilirdi. Evin en küçüğü olarak biraz ayrıcalığı vardı. Anasının, "Tekne kazıntısıdır bu akıllı kızım benim," diye sevdiği göz bebeği idi. Ağabey ve ablaları akşam sofrasında hiç ses çıkartmadan beybabalarından önce yerlerini alırlar, hiç konuşulmadan yenen yemekten sonra odalarına çekilirlerdi. Çatık kaşlı Beyba pek otoriterdi. Sofrada hiç konuşulmaması, birkaç kez çocukların gülme krizine tutulmasına neden olmuştu ama Beyba yine de ciddiyetini bozmamıştı. Üç katlı bahçe içindeki ev, ağabey ve ablaları birer birer evlendikçe gitgide tenhalaşmıştı. Sonunda Aysel, annesi ve Beyba'sı kalakalmışlardı koca evde. Bir akşamüzeri okuldan eve döndüğünde portmantoda üst üste asılmış bir yığın paltoyu görünce şaşırdı. Alt kattaki salona girince bütün aileyi ve komşuları üzgün, suskun, sıkıntılı, çaresiz bakışlarla oturur buldu. "Beyba!" diye bir cıglık atıp annesinin kollarına koştu. Onun bakışlarında gördüğü derin hüzünden anlamıştı ne olduğunu.

O günün ardından annesinin ağzından sıkça duyduğu "Kolunda bir altın bilezik olmalı kızım," sözleriyle kendini derslerine vermiş, babası gibi doktor olmayı hedeflemişti. Annesi, artık o koca evin, ikisi için gereksiz olduğunu düşünüp, bir müddet sonra evi sattı. Parasını o devirde en kârlı iş olan bina inşası işine yatırmak istemişti. Fakat karşılarına çıkan düzenbaz müteahhide bütün paralarını kaptırınca

ellerinde kalan üç beş kuruş ve annesinin dul maaşıyla zar zor kiralık küçük bir eve yerleşebildiler. Günler artık üç kuruşun hesabını yaparak geçmeye başlamıştı. Anası, her gün masrafları küçük bir deftere kaydediyor, günlük bütçe aşılsa, o akşam yemek yenmeden aç yatılabiliyordu.

Gözlerini bir an için kapatan yaşlı kadın, açtığı anda, yakarmozların içinde, Sinan'la düğünlerini görmeye başlamıştı bu defa. Annesi, kardeşleri, enişterisi, yengeleri, yegenleri, komşular, yakın aile dostları büyük bir mutluluk sarmalındaydılar. Müzik, danslar, sohbetler...

Sonra, elinde Sinan'ın kanlı elbiseleriyle, ablasının kapısında gördü kendini. Hıçkırıklara boğulmuştu. "Abla, Sinan hastanede yoğun bakımda, arabası paramparça olmuş, sen bu elbiseleri temizleyiciye götürür müsün?" diyordu.

Su aydınlanmıştı şimdi. Zihnindeki film şeridinde ilk yavrusunun doğduğu mutlu günün kareleri belirmişti. "Aysel el kadar bir şey doğurmuş, maymun gibi yüzü gözü kıl içinde..." diyordu birisi. Ağlayarak sual ettiğinde ne yapacağını, "Tanrının verdiğini kabul edeceksin kızım," diyecekti annesi. Sonra o el kadar bebek, göğsüne konulmasıyla memesine yapışıp hayata tutunurken, içindeki bir ses ona, "Meraklanma, kızımın yüzünde güller açacak, dünya tatlısı bir peri olacak," diyecekti.

Bu defa, suyun sakın kıpırtılarında, karlı bir orman yolundan kayan arabalarıyla, uçurumun kenarında, aşağıya düşmeden, öylece dengede kaldıkları anı gördü yaşlı kadın. Köylüler imdada yetişmişler, onları hayata nasırlı elleriyle çekiyorlarken, bayılmadan evvel, kalın kaşlı davudi sesli bir köylünün ona, "Kurtulacaksınız merak etmeyin!" dedigini duyacaktı.

Birden su karardı, parlıtlar kayboldu. Simsiyah bir boşlukta buldu kendini. Bütün gücünü topluyor ama parmağını dahi oynatamıyordu. Şöyle diyordu ameliyat masasının tepesindeki ışıktan yüzünü göremediği doktor:

"Çok da genç, hem de hocamızın kızı, bir şeyler yapmamız lazım, ikisini de kaybedeceğiz yoksa!"

"Hayır, yapmayın. Dokunmayın bebeğime," diye hay-

kırmak istiyor, çırpınıyordu hiç kıpırdayamadan... Sonra rüyasında onu görüyordu:

"Sıkma kendini, gevşe, her şey olması gerektiği gibi olacak, güllü kızında teselli bulacaksın, sonra günün birinde bir de goncan olacak" diyordu. Kâbusun devamında, Sinan'ın, ölen bebeğin tabutunu ve topırağa verilmesini dinleyecekti.

Yakamozların içinde, kaybettiği bebeğinin, ikinci kızının dünyaya gelebilmesinin sebebi olduğunu anladığını gördü ve bir müddet sonra goncasının doğup, kalbindeki derin yarayı sardığını da... Hem de serpilip büyüdüğü, huyu suyu, yüzü gözü tam kendine benzeyen bir kız olup çıktığını... Kendi gibi tatlı dilli, güzel ve alımlıydı; anası kılıklı olduğundan çok dik başlıydı.

Gün gelip Sinan'dan ayrıldığını, mutlu olabilmek için bunu yapması gerektiğine çok inandığını, alevler içinde yanan çiftlik evini, hayatla tek başına zorlu mücadelesini, ikinci evliliğini, kızlarının düğünlerini, torunlarının doğumlarını, her istediğini yapabilmesine olanak sağlayan kavuştuğu servetini, tek tek bütün yaşam karelerini gördü sudaki yakamozlarda.

Fakat sonunda yalnız kalmıştı. Düşüncelere daldığı o akşam, oracıkta uykuya dalmış, öylece kala kalmıştı kaydığı sandalyede. Rüyasında o belirdi:

"Kızım, yaşam insana verilmiş en büyük armağan. Kaderi değişmese de, yaşadıklarını farklı kılabilir insan. Yaşamın ona sunduğu en büyük hediye evlat sevgisi. Bu sevgi öyle bir şey ki, ana çocuğuna karşılıksız verir. Çocuk zamanı geldiğinde anlar ki şimdi vermenin yeridir; beslendiği sevgiyi kendi çocuklarına içirir ve bu döngü, en büyük zenginlik olan mutluluğu ona getirir. O zaman insan yoksul bir kulübede dahi yaşasa kendini sarayda bilir. Bunları hele bir yol düşün. Bir de her şeye yeniden başlasan ne yapardın onu da bir düşün," dedi.

Yaşlı kadın ürpererek yerinden sıçrayıp uyandı.

Fakat bir şey soramadan oduncuyu parıltılı suyun içinde kaybolurken görebildi sadece.

"Ah o günlere geri dönebilsem, her şeye yeniden başlayabilsem, başka ne isteyebilirim ki " dedi kendi kendine.

Kapı vuruluyordu. Aysel kıvrıldığı battaniyenin altında ter içinde uyandı. Nerede olduğunu anlamaya çalıştı. Sobanın üzerindeki çaydanlık fokurduyordu. Havada yanmış mandalina kabuğu kokusu vardı. Uyuyakaldığı kanepede doğrulup oturdu. Kırklık ampulün donuk ışığında ellerine baktı önce. Dipdiri genç ellerini görüp gözlerine inanmadı. Battaniyeyi üzerinden hızla sıyrıp attı. Fırlayıp ayağa kalktı. Yüzünü, vücudunu, elleriyle çılgın gibi yoklamaya başladı. İncecik belini, pürüzsüz cildini hissetti. Kalbi ağzında tuvalete koşup lambayı açtı. Aynanın karşısında sevinç çığlıkları atmaya başladı. Neden sonra derin bir oh çekti.

"Hepsi rüyaymış meğer. Ama olacak şey mi? Sinan'dan boşanacakmışım, Allah Allah!" dedi kendi kendine.

"Bir evlenebilsem, o gülince yüzünde güller açan aslanımla, başka ne isteyebilirim ki hayatta. Daha dün otobüste bir gülümsedi, yüreğimi sanki şimşek deldi geçti," diye düşündü.

Tam o sırada kapının vurulduğunu duyunca, annem gelmiştir, dedi. Koştı açtı. Karşısında, avurtları çökük, yüzü kırışık, yaşlı, yorgunluktan yere dayadığı baltasının sapına abanmış, başında köylü kasketiyle bir oduncu duruyordu. Adam, alnındaki çizgileri daha da derinleştiren, bir şeyler sormaya hazır iri iri açılmış gözleri ve yukarı kalkmış kalın kaşlarıyla Aysel'e baktı bir an... Sonra:

"Ne iş olsa yaparım küçük hanım! Kırılacak odun-kömiir, dövülecek halı, ya da onarım neyin, bir işiniz var mı?" dedi davudi sesiyle...

İstanbul, Aralık 2008

Fotoğraf: Ö y k ü c ü

SONSUZ PAMUK TARLALARI

Yüksek bir yerden bakarken dalıp gitmişim, mavi tepeler arasında uzanan sonsuz beyaz pamuk tarlalarına... Orada uçsuz bucaksız sessizliği dinleyebilir ve çok uzaklardaki ufka baktığında dünyanın yuvarlak olduğunu görebilirsin! Ama o sıcakta, güneşin altında tarlada kimseyi göremezsin. Ne bir gölgelik, ne de toprağın rengi gözükür sonsuz pamuk tarlalarında öğleden önce...

Fakat güneş bir ok boyu alçalmayagörsün, parıldayan o güneşin altında, esen sert rüzgârla hava soğur, buz keser. İşte o zaman pamuk tarlasının, o berrak güneşli havada, bir zerresi dahi erimeyen, geniş, kocaman, dümdüz Kuzey Kutbu'nun ovaları olduğunun farkına varırsın. Ama ne kutup ayılarını, ne beyaz fok yavrularını, ne kurtları, ne ren geyiklerini, ne Eskimoları, ne de Noel Baba'yı görürsün o beyazlığın içinde... Ufukta, ovanın sonunda görünen mavi tepeler, yürüyerek ulaşılamayacak kadar uzaktırlar. Fakat hafif bir meyil olsa, ayağına kayakları takıp oralara ulaşmak çok da uzun sürmese gerek diye düşünürsün. Hem arada bir durup sırt çantandaki mataradan iki yudum kanyak yuvarlayıp soluklanmalar da dahil...

Neden sonra ufukta güneş batıp akşam kızılığ etrafa yayılınca, beyaz ova balta girmemiş kızıl bir ormana dönüşür. *"Kuş uçuşu yakından bakabilsem ormandaki hayvanların seslerini duyabilirim,"* dersin kendi kendine... Ama bu yüksek-

lerden bile bir şey görünmez artık alacakaranlıkta... Ufuktaki mavi tepeler de yavaş yavaş karanlığa gömülür. Soğuk, karanlık, kocaman bir ormanda vahşi hayat... En iyisi vahşi hayvanların ürperten sesleri yerine rengârenk papaganları, ağaçlarda oynayan maymunları düşünmektir...

Ve sonra, ne sonsuz pamuk tarlaları, ne uçsuz bucaksız Kuzey Kutbunun ovaları, ne kocaman balta girmemiş kızıl orman değil de; o uzak mavi tepelerin, Aralık ayında, hâlâ kar tutmamış Alp Dağları'nın bulutlar arasından görünen dorukları olduğu birden aklına düşünce, hayallere daldığın uçakta şaşar kalırsın, küresel ısınmanın nerelere varacağına...

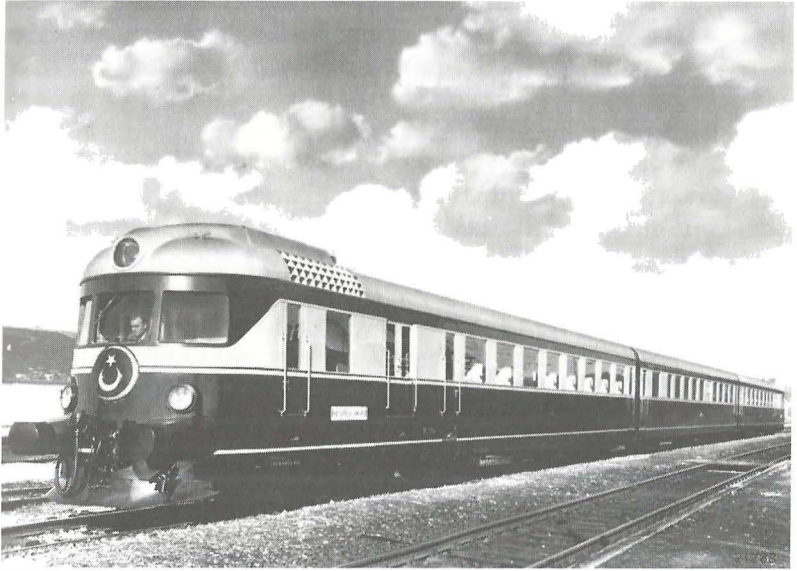
"Peki, şimdi beyaz kutup ayları nereye gidecek buzlar eriyince?" diye sorarsın kendi kendine...

Fransa, Aralık 2006

Fotoğraf: Ö y k ü c ü

İPSİZ CEMAL PAŞA

Fotoğraf: Murat Önder koleksiyonundan.

Annemi yazlığın yan balkonunda, legende çamaşır yıkarken bulunca şaşıyorum. "Anne, ne yapıyorsun Allah aşkına? Hastasın sen! Hem evde bu kadar insan varken bu işleri yapmak için, elle çamaşır yıkamak da nereden çıktı?" diyorum. "Bilmem ki!" diyor. Sanki biraz şişmanlamış... Tontonlaşmış bir ses tonuyla, "İyi geliyor, oyalanıyorum, başımdaki düşüncelerden kurtulmam lazım," diye ekliyor.

Ama sonra düşünüyorum, evde çalışanlar bugün var. 1960'larda Kartal'daki yazlık evimizde, ne çalışan yarıdımıcı vardı, ne de çamaşır makinesi. Nasıl olsun? Evde elektrik yok ki! Havacılar henüz gelip çadırlarıyla kamp kurmuşlar evimizin çevresine. Jeneratörlerinden elektrik alamayınca, Ankara'dan getirdiğimiz eski buzdolabı da çalışmıyor. Bütün yemekler tel dolabında... Akşam olunca, titrek ışıklı gaz lambamızı yakıyor, yemekten sonra söndürüyoruz. Çünkü o zaman terasta oturup gökteki yıldızları, ıslıl ıslıl adaları, uzakta Dragoş'taki evlerin, sık ağaçlar arasından sızan, donuk, seyrek ışıklarını seyretmek daha güzel oluyor. Öbür yönlere baktığımızda ise zifiri bir karanlık var. Ufukta görünen başka ev yok. Etraf bostan dolu... Gece, terasın otuz metre önünden denizin sakin kıpırtıları duyuluyor. Ara sıra çok uzaklardan, yorgun geçen bir mavnanın kırmızı-yeşil borda fenerleriyle beyaz pupa feneri parlıyor. Cennetin bu bakir köşesinde her akşam, güneş kıpkızıl bir top gibi değince denize "coz" diye bir ses duysan, hiç şaşırmayacağını düşünüyorsun. Ama o kızıl top, hep sessizce ve çabucak batıveriyor koyu maviliğin derinliklerine. Sonra, pembe, mor ve sarının karmaşasından oluşan, pamuk helva kıvamında bir ufuk orada öylece asılı kalıyor; ta ki tek tük balıkçı sandalları sahile geri dönene kadar... Gece dolunay olursa, denizin üstünde,

adalara kadar uzanan parıltılı yola dalıp gidiyorsun. Ve eğer bunaltıcı yaz sıcakları bastırmışsa, cırcır böcekleri sazlarını ellerinden hiç bırakmak bilmiyorlar öğlen saatleri...

Bir gün evin terasında, *"Sana bir emanetim olacak ben gitmeden önce,"* diyor annem. Yıllar sonra yaşayacağım şeyi, onu erken kaybedeceğimi, zaman ve mekân karışıklığında bir şeyler olacağını, sanki bana o yaşımıdayken hissettirmiş gibi oluyor düşümde... Sonra bir bakıyorum, Kartal'dayız ama Güllük sahilindeki palmyelerin gölgesinden teyzem çıkmış geliyor. *"Söylüyorum dinlemiyor annen, gelin terasa, sere serpe şu puf minderlerin üzerine uzanıp dinlenelim. Uzaktan ahes-te geçen mavnaları seyredelim. Akşam olunca da mehtaba karşı çekeriz kafaları. Tavşankanı bir sabah çayı yapayım şimdi. Öğleyin de bahçede ateş yakıp, sininin üzerinde kıymalı gözleme yaparım size, parmaklarınızı yersiniz,"* diyor.

Öğlene doğru İpsiz Cemaller bahçeye girip sıcaktan bunaldıkları 56 model düldüllerinden iniyorlar. Ta Üsküdar'dan gelene kadar trafikte debriyaj, fren, dur kalk; imanı gevremiş İpsiz'in. Karısı Gülgün, kolunda haşlanmış yumurta, biber ve yaprak dolması dolu piknik sepeti; kıcını merdivende yoğurtçu kâsesi gibi bir sağa bir sola sallaya sallaya terasa çıkarken, İpsiz hemen üzerindikileri fora ediyor. Elinde paletler, şnorkel, gözlük, zıpkın, atıyor kendini denize. Her zamanki gibi saatlerce kefal, çipura peşinde dolanıp eli boş dönmek üzere... Ben işte tam burada uyanıyorum kırk sene sonraki yatağımda... Gözlerimde yaş, bugüne dönüyorum. Ama yatakta oturup o güzel günlerin hayaline dalıyorum bu defa.

Yaz tatillerimizin başlangıç noktası hep Ankara tren garı, istikamet ise İstanbul olurdu. Tam hatırlayamadığım ilk yaz tatilimde Erdek'e gitmiştik. Orada sandalımızın üzerine çıkan deniz motoru yüzünden atlattığımız büyük tehli-ke kalmış hayalimde. Sonraki tatilleri daha iyi hatırlıyorum. Üç yaşında yazın Suadiye'deydik.

Kiraladığımız yazlık evin bahçesindeki kümeden her sabah sıcacık taze yumurta taşırdık, samanların üzerinden kahvaltı sofrasına... Ve o evin merdiven basamaklarından sahanlığa en önde atlayan cesur çocuk... Atlarken giderek yükseltilen basamaklar ve galiba sekizinci basamaktı... Atladım ve kırdım bacağımı.

Dört yaşındayken Güzelyalı'da bir yazlıktayız. Evlerin hemen önünden merdivenlerle denize inilen cennet koy, diye kanıp gittiğimiz; hamam gibi sıcak küçücük odalı, o sefil yazlıkta, sineklikle avladıktan sonra süpürüp faraş dolusu çöpe attığım karasinekler, şimdi bir tek aklımda kalan...

Beş yaşında ise yazın Kandilli'deydik. Burnu dönünce asfaltın arkasında hâlâ duran o evde geçirmiştik tatilimizi. Patika yoldan yürüyerek Boğaz kenarına inip buz gibi suya atlamayı ve kertenkele avlayıp kibrit kutusunda saklamayı orada öğrendim. O yaz, bir sürat motoru az kalsın anneme çarpıyordu. Nasıl unuturum Kandilli'yi?

İlkokul birinci sınıfı bitirdiğim yıl ise Kartal'da yeni yapılan yazlığımıza gitmek üzere Ankara'dan motorlu trene bindik. Dışı koyu krem ve bordo renkli motorlu trenin, ay yıldızlı penceresinden dışarı bakan, yüreği heyecandan kıpır kıpır küçücük bir çocuktum... Trenin raylarından çıkan aksak ritme uyup, bir alçalıp bir yükselen telgraf tellerinin gerisinde, alabildiğine sarı ve kahverenginin binbir tonunda ufka uzanan ovalarda, yalnız kalmış tek tük ağaçlara bakıyordum. Zaman zaman kenarları kavak ve salkım söğütlü derelerin yanından geçiyorduk. Sonra aniden girilen tünellerden, trenin karanlığı büyük bir uğultuyla delip geçmesine şaşıyordum. Köylerin yakınında, aşağıdan "Gazete!" diye bağırarak çocuklara okunmuş gazeteleri atıyor, ardından hangi çocuk attığını yerden kapacak diye merakla bakıyordum.

Motorlu tren yolculuğunun en zevkli yanı, öğlen yemeği servisi olmuştu. Oturduğumuz yerdeki masayı aç-

mış, sakız gibi kolalı beyaz örtüyü sermişlerdi sofraya... Bundan daha muhteşem bir tatil başlangıcı olamazdı ki! Eskişehir, İzmit ve birkaç yerde daha durmuştuk yolda. İzmit'te pişmaniye ve sonra Marmara'yı müjdeleyen masmavi Sapanca... "Artık İstanbul'a geldik sayılır," demişti babam.

Pendik'te trenden inip bavulları bir taksiye yükledik. Araba, Kartal'ı geçtikten sonraki ilk köprüünün üstünden, tren yolunun deniz tarafına doğru dönerken, annem heyecanla: "Evin buradan görünmesi lazım," dedi. Ama ben hiçbir şey göremedim. Köprüyü geçtikten sonra sağa saptık. Tren yolunun yanından, solumuzdaki sırık ve kuru çalılardan yapılmış bostan duvarlarını takip ederek, bozuk toprak yolda bir müddet daha devam ettik. Biraz sonra yeni yazlığımızın bekçisi Kör Ali'nin kulübesi, kenarı böğürtlenli toprak yolun solunda gözüktü. Tek gözü kör, zayıf, uzun boylu Bekçi Ali, seğırtip yanımıza geldi. Üç-dört günlük tıraşsız yüzü, ağzında kalmış tek-tük dişiyle hayli korkunçtu görüntüsü. "Hoş gelmişsen begim!" deyip, babamın eline sarılıp öptü. Gündüzleri iş bulursa yük taşıdığı at arabası, evin yanındaki incir ağacına bağlıydı. Ali'nin arkasından kardeşi Kambur Hasan, sonra ikisinin karıları ve çocukları çıktılar ortaya. Çok yoksul görünüyorlardı. En küçük çocuğun ayakları çıplaktı. Diğerlerinin ayağında, akıtma makinesinde üretilmiş siyah lastik pabuçlar vardı. Çocuklar bizi görünce, ufka uzanan geniş arazinin içindeki sebze tarlalarının tam ortasında kalan büyük ceviz ağacına tırmanacak yeni arkadaşlar buldukları için, sevinçten parlayan ama utangaç bakan gözlerle hepimizi incelediler.

İlk geldiğimizde çevresi tamamen boş, uçsuz bucaksız bir oyun alanı olan yazlık evimizin etrafına, bir sonraki yaz, Ankaralı Havacılar gelip dinlenme kamplarını kurdular. Kamp, yaz sonunda tamamen sökülüp götürülebilen çadırlar ve iki ahşap gazinodan oluşuyordu. Bu gazinolarda yemekler

yenir, tavla, iskambil oynanır; akşamları da, ya açık havada çekirdek çıtlatarak Türk filmi izlenir ya da caz orkestrası eşliğinde eğlenilirdi.

Yazlık evimize sık sık eşiyle birlikte bizi ziyarete gelen İpsiz Cemal, annemin çocukluk ve gençliğinin geçtiği Ankara Ataç Sokak'taki bitişik evden komşusu, mahallenin namus bekçisi ve civar mahallelerin de ünlü kabadayısıymış.

İpsiz'in babası, annemin nikâh şahidi olacak kadar yakın bir aile dostumuzmuş. O zamanlar, İpsiz, dayımı "muavin" tayin etmiş kendine. Dayım ona "*Patron*" diye hitap eder; İpsiz, "*Muavin!*" diye haykırdı mı, muavininin hemen esas duruşa geçip tekmil vermesi gerekirmiş. Bu arada dayım, muavin olabilmek için hayli zor sınavlardan geçmek zorunda kalmış. Zamanında, sallanan bütün dişleri, İpsiz Cemal tarafından, elle bağırta bağırta sökülerek, muavin adayı dayım, delikanlılaştırılmış. İpsiz, muavininin yeteri kadar delikanlı olduğuna kanaat getirince, ikisinin, birlikte haytalık zamanları başlamış. Yakın çevrede ünleri yaygın bu iki filinta gibi delikanlı, gece hayatına dalmışlar. Ama yine de akşam eve girip çıkmaları gizli olmak zorundaymış. Beybabalarından korkudan, zaman zaman eve yağmur borularına ve ağaçlara tırmanarak girip çıkmak zorunda kalırlarmış. Birbirine bitişik bu evlerin terasında, iki evin on çocuğu, yıldızların yorgan olduğu yaz gecelerinde; birlikte uzun sohbetlerini, hayallerini, yazdıkları anıları, şiirleri, çocukluk ve gençlik heyecanlarını, gelecekleri ile ilgili umutlarını, endişelerini paylaşmışlar. Karşı ev komşuları Deli Zehra'yı çıldırtmış, kadının saf oğlunu işletmiş, ip gerip sokakta voleybol oynamış, duvar üstünde oturup uzun sohbetler etmiş, evin tek bisikletiyle mahallede tur atmış, karlı gecelerde kartopu savaşları yapmışlar.

1940'lar Ankara'sındaki, bu tarihî mahallenin kabadayısı İpsiz Cemal'in muavini dayım, doktor olup Amerika'ya

gidince; İpsiz, yıllar sonra beni "muavinliğine" tayin etti. Her hafta sonu denize girmeye geldikleri bizim yazlıkta, patronum bana eski günleri anlatır, ben de dayımın yokluğunu aratmaz, can kulağı ile onu dinler, ne emrederse yerine getirirdim. Özellikle akşamüstü çay saatinde başlardı hikâyelerini anlatmaya. Bir gün acı bir anısını, gözleri uzaklara dalıp anlatmıştı: *"Beybam gibi vekildi abim de... Dağ gibiydi Sabahattin Abim! Yahu sen bir trafik kazasıyla, pisipisine tahtalıköye vasıl olacak adamıydın be? Çılgına döndüm kaybedince, anlıyor musun muavin? İsyân ettim yaradana. Atladım arabaya gece yarısı, çıktım Ankara asfaltına. Hava da sisli iyi mi? Kökledim gazı sonuna kadar. Sürdüm arabayı sisin içine... Haykırdım avazım çıktığı kadar: Alacaktın beni alsaydın, nasıl kıydın aslan gibi adama? diye. Ve o an ölmek, ağabeyimin peşi sıra gitmek istedim."* dedi. Heyecanlanmıştı, durdu, sigarasından derin bir nefes çekti. Sonra sakinleşip; *"Ama almadı beni. Aslan gibi ağabeyimi aldı. Bana da şimdi böyle hayıflanmak kaldı,"* diyebilirdi kesik kesik.

Bunun dışındaki çoğu hikâyesi neşeliydi. 1940'lar Ankara'sının Ataç Sokak'ına uzak mahallelerdeki çapkınlıklarını, muavinini nasıl yetiştirdiğini; beybabalarının sokagın başında görüldüğünde bütün çocukların nasıl çil yavrusu gibi dağılıp, akşam sofralarında yerlerini almak üzere çabucak hazırlandıklarını; onlar gibi nesli tükenmiş eski insanların, namus ve dürüstlük timsali olduklarını uzun uzun anlatırdı.

Ara sıra ağabeyime haykırır: *"Oğlum, evladım! Ne marizleyip duruyorsun kardeşini ikide bir? Muavin sağlam çocuktur, ileride sana çok lazım olacak, dikkatli ol!"* diye uyarırdı. Cümlesini bitirince burnunu "hınk" diye sesli bir şekilde çeker; iri cüssesi, ense kulak hepsi yerli yerinde, külhani adım, kampta yürüyüşe çıkardı. Öğlenleri sofra kuruldu mu, annemin yemekleri ve Gülgün Teyze'nin piknik sepetinden çıkanlar, her zaman enfes bir ziyafetti.

Yazlık evin çevresine Havacıların kamp kurduğu yıllarda, Patron, o heybetli görüntüsü ve bir paşa edasıyla dolaşmaya pek bayılırdı etrafta. Askerler, astsubaylar, subaylar; rütbesini pek kestiremedikleri bu başı açık, kır saçlı, sert bakışlı komutana hemen selam dururlar, o da verilen selamları alır, hiç bozuntuya vermezdi. Kampın berberinde tıraş olurken sohbet ettiği ere, tıraş bitince küçük bir bahşış verir ve laf arasında, biz eski dostlarını ziyaret eden emekli bir paşa olduğunu ima ederdi.

Uzun yıllar sonra İpsiz Cemal'e telefon ettim. "*Patron merhaba! Nasılsın, beni tanıdın mı?*" dedim. Tanıyamadı sesimi, birisi dalga geçiyor zannedip biraz terslendi. Sonra kendimi tanıttınca, muavininin kendisini aramasına pek sevindi. "*Patron evleniyorum, düğünüme gelir misin?*" diye sordum. "*Bu kaçınıcı ulan! Yine artist falan olmasın?*" dedi. "*Yok, Patron bu sonuncu, mutlaka gel!*" dedim. Meğer felç olmuş aile dostumuz İpsiz Cemal, o rütbesi meçhûl heybetli paşa, o bir zamanlar sıkça taşın suyunu çıkaracak eski kabadayı... Üzüldüm. Düğünüme gelemedi patronum. Ve onun karşısında esas duruşta tekmil vermek, anlattığı maceraları dinleyebilmek bir daha kısmet olmadı bana...

İstanbul, Kasım 2006

Fotoğraf: Can Özgün

Çocuk, mahallede dinlediği bütün berber hikâyelerinin "Paris Berberi"nde geçtiğini sanırdı. Yağlı kayışta bi-
lenen keskin usturanın parıltısı, çatır çatır yanan kömür so-
bası, tıraştan sonra enseyi yakan limon kolonyası, sehpa-
duran *Akbaba* dergileri, karo mozaik döşemeye dökülen
aklar, karalar, elinde süpürge ile naylon faraşlı çelimsiz çı-
raklar; her şey yerli yerindeydi. Tıraş koltuğunun kolları
üzerine konulmuş tahtaya oturan çocuğun saçlarını acıta
acıta kesen Berber İsmail'in hiç durmayan çenesi, mahallede
olup biteni en ince ayrıntısına kadar dillendirirken, çocuğun
meraklı gözleri, aynadan sürekli etrafı kolaçan ederdi. Yıllar
sonra yine o aynadan etrafa baktığında, vitrin pervazına ince
bir zincirle asılmış oval camdaki "Paris Berberi" yazısında,
çocukluk anılarına dalıp gidecekti.

Tavan arasındaki odasında, fare dostlarından din-
lediği ölümler dünyasına dair hikâyeleri onlara ulaştıran evin
hizmetçisinden bulaşan bitlerden kurtulmak için, ağabey
- kardeş kafalarını sıfıra vurdurmaya "Paris Berberi"ne gön-
derildikleri gün, ilk defa dikkatini çekmişti oval levha. O-
nun orada durduğunu o zamanlardan beri bilirdi. Şimdi-
lerde, kalan saçlarına ak düşse de, hinoglu hin bakışları hiç
değişmemiş olan İsmail Usta'ya, "*Yahu nargile sever miydin
sen?*" diye sorana dek, mahalledeki vukuatı çoktan unutup
gitmişti genç adam. Laf lafı açacak, çağrışımlar film şeridi
gibi geçecekti zihninden... İsmail Usta, dükkânındaki müş-
terilerine böbürlenerek, "*Beyefendinin saç dıraşını çocukluğundan
beri ben yaparım,*" diyecekti.

Şöyle bir düşündü eski zamanları. Henüz Karaog-
lan'ın *Akşam* gazetesinde tefrika edildiği, *Akbaba* dergisinde
Cemal Nadir'in karikatür çizdiği, *Doğan Kardeş*'in yolunun

gözlendiği yıllardı. Hayatın durgun aktığı, çocukların mahalle savaşlarını mahsusçuktan yaptığı, her sokağın bir futbol takımı çıkarttığı, kukalı saklambaçlı, tornetli, kızaklı, bisikletli zamanlardı...

Şimdi şu köşede duran kanarya kafesinin yerinde olmalıydı Yakup'un ki diye düşündü. Çocuk, o eski günlere yetişememişti ama Berber İsmail'in küfretmeye alıştırdığı papağanını herkes anlatırdı mahallede. Ana avrat dümdüz giden, cırtlak bir kuş sesi oldukça eğlenceli olmalıydı. Fakat kibar beyefendiler ve hele devlet ricalinden zatı muhteremler teşrif ettiklerinde, durum tehlikeli bir hal arz edebilirdi. Görev başında olmasa da, devlet memuruna hakaret suçunun ciddi bir cezası olmalıydı mutlaka. Böylesi risklere girmekten kaçınan İsmail'in, çırağına verdiği önemli görevlerden biri, gerektiğinde Yakup'un sesinin hiç vakit geçirmeden kesilmesi idi.

Bir gün, çırak bu görevini gereken süratte yerine getiremeyince, belediye reisinin hususi kalem müdürü Recai Bey'in sülalesini -adamcağızın mabadı daha berber kol-tuğuna temas dahi etmeden- sinkaflayıverdi Yakup. Çırak anında ensesine İsmail'in okkalı bir tokadını yiyince, alelacele bantlamıştı Yakup'un gagasını. Fakat tıraş bitene kadar, aynadan kendine bakan kalem müdürüne, her türlü el, kol, kanat hareketiyle, giydirmeye devam etmişti küfürbaz papağan. Ertesi gün, İsmail'in dükkânını teftişe gelen zabıta ekipleri, sıhhi olmayan şartlarda evcil hayvan beslendiğinden dolayı, sunturlu bir ceza kesmekte beis görmemişlerdi bit-tabi. İşbu cezanın aksi sedası olarak, ensesine daha okkalı bir tokat yiyen berber çırağı, elinde Yakup'un kafesi, Sakarya Sokak'taki akvaryumcуда almıştı solugu. Kuşu satması için bırakmış, fakat Berber İsmail, akvaryumcunun küfürbaz kuşu geri gönderme riskini göze alamadığından, o akşamüstü bir kanarya ile takas edilmişti mahallenin eğlencesi...

Oval levhadan sonra, genç adamın gözü bu defa, artık antika niyetine orada tutulan, emaye kömür sobasına

takıldı. Sobalı berber hikâyesinin; dekoru, zamanı ve mekânı tam uymasa da, "Paris Berberi"nde geçtiği ısrarla söylenirdi mahalle büyüklerince. Küçükler de pekâlâ inanmışlardı bunun doğruluğuna. Sobalı hikâyeye göre, günün birinde topuklar yumurta, ceket omuzda, saldırma kuşakta, tabanca belin arkasında, külhani bir yarma girmişti bizim İsmail'in dükkânına. Fesini tonet vestiyere asıp, oturmuştu berber koltuğuna. Sert bakışlarla aynadan İsmail'i süzüp, bıyık burarken, vukuatlarını bir bir sayıp dökerek tanıtmıştı kendini. Ardından uzunca bir narayla, Tuzsuz Deli Bekir misali, peş-revine devam etmiş, haykırarak vermişti ilk talimatını:

"Kazı ulan kelleyi! Sinekkaydı olacak. Yalnız titremesin elin, yoksa yakarım çıranı!" demişti.

İsmail'de atmıştı şafak. Kendini toparlamak amacıyla zaman çalmıştı ufak ufak. Sıcak su kabıyla oyalanmış, içinde tıraş fırçasını yumuşatmış, sabunu köpürtmüştü hiç gevezelik etmeden. Sonra, Parisli bohem bir sokak ressamı edasıyla, sürmüştü köpüğü külhaninin başına. Yağlı kayışta usturasını dakikalarca bilerken; aynen boynunu usul usul sıvazlayan bıçaktan sonrasını kestiremeyen, gözleri bağlı kurbanlık koyun misali hissetmişti kendini İsmailcik. Ama yine de, ta İstanbul'dan getirttiği kan taşlarına gerek kalmadan bitirebilmişti kelle kazıma işini.

Tam derin bir oh çekecekken, külhani çözmüş kuşağını, saldırmasını sol elinin altında duran sehpayaya koyup, kaşımıştı kulağını. Sonra altıpatlarını çıkartmış ve dayamıştı berberin burnuna. Tıpkı İsmail'in, hayvanat bahçesinde gördüğü, demir kafesin parmaklıklarına saldıran genç aslanlar gibi kükremiş; *"Şimdi tam ıslak eşek götü kadar bir delik açacaksın lan, kellemin tepesinde!"* demişti. Adamcağız afallamıştı bittabi fakat can korkusundan yaparken istenileni, Tepedelenli Paşa gibi zalim hissetmişti bu defa kendini. Külhani ise memnun kalmış; *"Oh! Ferahladım, aferim lan! Al bakim şimdi de sobadan bir kor parçası, koy o açtığın deliğin üstüne,"* demişti.

İsmail, "Artık oldu olacak, bari kor parçasını da koyayım, rahvan gitsin bundan sonrası..." diye düşünüp açmıştı sobanın alt ka-
pağını. Maşayla eşeleyip, en kallavi kor parçasını bulmuş,
oturtmuştu külhaninin tepesindeki delige. Külhaniden bu
defa kısık, iç gıcıklayıcı bir inilti çıkmış; "İçim ısındı aslanım!
Tütmeye başlarım birazdan. Söyle bakim şimdi, seversin değil mi
nargile çekmesini?" demişti.

Bunları düşünürken, sırtıtmaya başladı genç adam.
Aynada, Berber İsmail'le göz göze gelince, dudagının kenar-
ında takıldı kaldı alaycı gülümsemesi.

"Ne o? Gülüyorsun."

"Hiç usta, aklıma bir şey geldi de... Yahu, nargile sever
miydin sen?"

"Gadalarını alim, sevmez olur muyum yiğenim? Garşıdaki
Huzur Gıraathanesinde senin çocukluğundan beri var. Az tüttür-
medik gençliğimizde orada."

"Hâıl Huzur Kıraathanesi mi orası? Demek kaldı bu za-
mana. Oğlu çıktı mı içeriden?"

"Çıhtı ya! Aflarla felan gurtuldu müebbetten. On yıl ol-
du çıhalı. Zati bubası sizlere ömür. Hamdi işletiyor artık gıraat-
haneyi. Ne gündü emme, değel mi? Sen güççüktün o zamanlar,
bilmem hatırlıyon mu?"

"Hatırlamaz olur muyum İsmail Usta? Ortaokuldaydım
o sıralar. Biz, şakayla karışık, 'Trafik noktasının resmi açılışı için
horoz kesmişlerdir, oğlum!' diye takılmıştık palavracı Ömer'e. Hal-
buki gerçekmiş bu defa anlattıkları. Sen hatırlar mısın bilmem! Şu
kavşakta ikide bir kafa kafaya tokuşurdu arabalar. Acı bir fren sesi
duyduk mu, arkasından çarpışma sesini bekler, sonra koşardık kav-
şağa meraktan. Ama günün birinde, böyle kırmızı beyaz şeritli,
amerikan bezinden güneşlikli, polis noktasını dikmişlerdi yolun
ortasına. Ardından, beyaz eldivenli, siyah güneş gözlüklü, Süslü
Niyazi, bir orkestra şefi edasıyla başlamıştı görevine. Keskin bir
düdük sesiyle dur işareti verdi miydi; bir yönden gelen arabaları
durdurur, sonra yaylılara tempo işareti veren Hikmet Şimşekvari

hareketlerle, öbür yönden gelen arabalara yol verir, gelip geçen tanıdıklara da arada bir selam çakardı. O gün, Palavracı Ömer, 'Lan oğlum, dün gece burada adam bıçaklamışlar. Herif de ölmüş galiba!' dediydi. Kavşağın orta yerinde, kirli, üzerine kum dökülüp kurutulmuş, koyu bir leke gösterdiydi bize ispat için. İnanmadıydık tabii. Ama öğlene doğru işin şekli belli oldu. Kız meselesiymiş meğer. Tam kalbinden bıçaklanıp oracıkta ölen, gencecik bir üniversite öğrencisi; katil ise Huzur Kıraathanesi sahibinin serseri oğlu Hamdi imiş. Kahvehanede başlamış tartışma. İki arkadaşı, çıkartmışlar genci dışarıya. Arkalarından, elinde sustalıyla gelen sarhoş Hamdi, tam şu kavşağın orta yerinde, kıymış canına sevdalı delikanlının. Mesele kız meselesi dediysek bakma, sayılmaz aslında, mahallenin namusu desek daha doğru. Mahallenin namusunu da -artık ne demekse- Hamdi serserisi sahiplenmiş. Genç âşık sıkça mahalleye gelir, bazen bütün gün bir duvarın üstünde oturup, sevdiği kızın pencerede görünmesini beklermiş. Hamdi takmış bunun gelip gitmelerine. O gece kıraathaneye iki arkadaşıyla çay içmeye gelince delikanlı, posta koymuş bizim serseri. Bir daha mahalleye ayak basmaması için tehditler savurmuş. Sonra da dışarıya çıktıklarında, olan olmuş gece yarısı. Mahallede her şey bu kadarla bitmediydi tabii. O bahsettiğin, olayın devam ettiği gün -herhalde gencin cenazesinin kaldırıldığı gün olmalı- biz top oynuyorduk. Bir baktık, içi tıklım tıklım adam dolu üç otobüs şu köşeye park etti ardı ardına. İçinden gayet sessiz, sakın, yakalarında ölen çocuğun fotoğrafı ilişik, üniversite öğrencileri indiler. Sonra hiç konuşmadan merdivenlerinden aşağı doğru, ağır ağır Huzur Kıraathanesi'nin bahçesine yöneldiler. Biz koşup geldik. Olan biteni cadde tarafından, seyre başladık yukarıdan. Üniversiteliler birkaç dakikada tamamen durdular kıraathanenin bahçesiyle içini. İğne atsan yere düşmeyecek gibiydi aşağısı. Yaşam durmuş, zaman donmuştu. Bahçede, duvar kenarındaki çardak altında, tavla atan, nargile fokurdatan, semaverlerden çay dolduran, çoğu yaşlı, emekli müşteriler, ne olduğunu anlayamadan, endişeyle durup, izlemeye koyulmuşlardı. Sanki atılmış tavla zarlarının ya da semaverlerin musluğundan dökülen

ayların havada donup kaldığı hissini veriyordu o ürkütücü sessizlik. Bir an kalabalığın ortasında Süslü Niyazi'yle, gece bekçisi Ali'yi gördüm. Niyazi, tereddütle düdüğünü yavaşça ağzına götürdü. Ama çalmaya yeltenemedi. Şaşkın ördek gibi bakındı durdu etrafına. O an sinek uça, kanat sesini duyacağımndan emindim. Sonra birden şangırtı koptu. Gençlerden biri, eline geçirdiğı iskemleyle, kıraathanenin vitrinini aşağı indirmiş, kırılan camın içinden geçip tezgâha doğru yönelmişti. Bu bir işaret oldu kalabalığa. Otobüslerle gelenlerin her biri, ellerine geçirdiklerini kırıp dökmeye başladılar. Kıraathanenin tezgâhı, vitrini, masaları, sandalyeleri bir anda un ufak edildi. Tavlalar, istekalar, okey tahtaları, havada uçup vitrinde sıra sıra duran çay bardaklarının, semaverlerin, nargilelerin üzerinde patlıyordu. İçindeki toplarını jetonsuz alabilmek için mahalle bitirimlerinden üç kişinin, köşesinden zor kaldırabildiğı langırt masası, bir anda ters yüz edilmişti. Olaya ne polis ne de mahalleli müdahale etti. Bütün bu olanlar beş dakika ya sürmüş ya da sürmemiştir. Öğrenciler; işlerini bitirdiklerinde, hiç kimseyle bir şey konuşmadan, yine sessiz, sakin, vakur adımlarla otobüslerine binip hareket ederlerken, orada biriken mahalle esnafının, bakkalın, ayakkabı tamircisinin, manavın, kasabın, taksi durağı şoförlerinin, velhasıl oradaki herkesin, özür dileyen bakışları ve hatta bir kısmımızın alkışlarıyla uğurlandıklarını, dün gibi hatırlıyorum," dedi genç adam.

Bu tarihi olay mahallede bir müddet konuşulmuş, sonra unutulup gitmişti. Ta ki genç adamın gözü emaye sobaya takılıp, İsmail Usta'yla sohbete başlayana dek.

İstanbul, Aralık 2008

AYKUT

Gül Derman'ın "Argos Gemisi Efsanesi" tablosu.

*Sizce, karanlıkta bir an yanıp sönen
ateşböceği gibi miydi,
akıp giden yaşamının süresi?*

*Peki ama zaman
nasıl her şeyi değiştirmiş;
mekân başkalaşmıştı?*

*Mesela, Selanik Sokak'ta
evin arka bahçesinde
sarı meyve veren kiraz ağacı
yoktu artık orada.*

*Fakat eski günlere ayarlayabilirsiniz
zihninizdeki zaman makinesinin düğmelerini,
duyabilirsiniz pekâlâ
evin loş salonundaki
antika duvar saatinin
gonk seslerini...*

*Hatta görürsünüz belki aşcının
elinde büyük bir kâse aşure
ya da bir sepet sarı kirazla
dayınızın evine gittiğini.*

*Dayı evinde o an,
muhtemelen ziyarete gelmiştir Sadiye Ağan
ve keyifle tüttürüyordur sigarasını oturma odasında.*

*Ya da yedek subay Tankut'tur
kırmızı kanepede oturan,
ağzında kendi dişleri
dudağında filtresiz bir cigaraylan.*

*Ama o kırmızı kanepede
ve ailenin bütün oturma odalarında,
kocaman bedeni gibi kocaman yüreğiyle
ve hayatı gereğinden fazla ciddiye almayan gülümsemesiyle
en çok oturmuş olan,
Aykut'tur aslına bakarsan.*

*Bir bakmışsın Kayseri'deki köy okulundan
bir ihtimal Besame Mucho'yu en iyi söyledi diye
Ankara'ya getirdiği öğrencisiyle
çıkagelmıştır evinize
köy öğretmeni Aykut.*

Sonra bir bakmışsın
Cevizli'nin çınar ağacı gölgeli yollarında
karşı istikametten gelen
bordo-krem Lincoln'ün şoför mahallinden
sıcak bir dost eli sallanmış
sizi durdurup geri döndürmüş
ve yazlık evin terasında tavlaya oturtmuştur.

Ya da yelkenliyle gelmiştir
ta Suadiye'den Kartal'a kadar...

Sonra bir ara
o yelkenli direğinin durduğu
Suadiye'deki evin giriş holünde,
merdiven boşluğundaki vitraydan süzülen
rengârenk gün ışığının altında,
size nihavent makamında
şarkılar çalmıştır piyanosuyla,
kahvenizi içmek için
enfes yemekler yediğiniz sofradan
kalkmanızdan hemen sonra...

*Bir gün de ormanların içinde
merdiven küpeştesi acayip bir evde
hafta sonu partisine katılmak üzere
Londra'dan Paris'e gitmezden öncedir muhtemel,
size Piccadilly Meydanı'ndan
bir kartpostal atmayı da ihmal etmemiştir
"Colonel Big Running Finger" ağabeyiniz.*

*Çünkü çatık kaşlı, kıvrak zekâlı babası:
"Gençliğinin kıymetini bil evladım!"
demiştir ona demesine ama;
o, bu nasihati hakkıyla yerine getirirken
bir yandan da doğası gereği
sevecen gönlüyle
bütün aileyi bir araya toplayan
büyük bir müknâtıs olduğundan,
uzaktayken bile
hep yakınınızda olmayı başarabilmiştir.*

*Sanmam ki kardeş sofralarında oturup
gerçeğin ışığını ararken
cevabını bulmuş olsun.
Onun doğuştan içindeydi
hayatın anlamının ne olduğunun cevabı...*

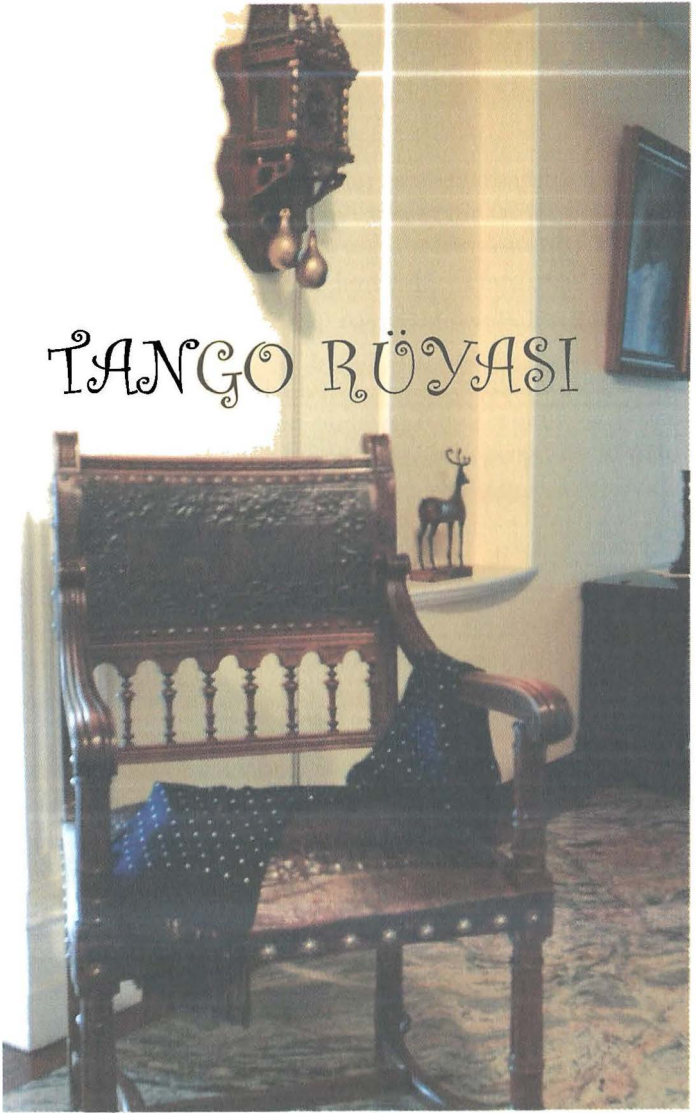
*Onun için, vakti saati geldiğinde
aramaya koyulmuş ve bulmuştu
sevgili Guguş'unu...*

*Mutlu bir yaşam oldu sürdürdükleri;
çünkü onun Guguş'u
koca bir ömür boyu
hep gözlerinin içine baktı durdu.*

*Ve yaşamı böyle geçtiği için
sakın bir ateş böceğinin
yanıp sönmesi gibi
sürdü zannetmeyin.*

New York, 12.12.2007

TANGO RÜYASI

Tarihi Bizans surlarının hemen arkasındaki otelin giriş katında, koridorun sonundaki geniş salon; perşembe akşamları tangocuların, şehrin yorucu temposundan kurtuldukları, zihinlerini meşgul eden türlü sıkıntılarından arındıkları ve gerçeklerden kaçıp hayallere daldıkları, gizli sığınaqlarıydı.

Tango meraklısı Leyla, hiç kaçırmazdı perşembe akşamlarını. Ahırkapı'daki otele eşi Reşat'la gelir, saatlerce dans ederlerdi. Amatör bir radyo müzik programcısı olan Reşat, getirdiği CD'lerle dans edenlere büyük bir zevkle tango müziği çalardı.

O akşam, Reşat her zamanki gibi disk jokeylik yaparken, Leyla masasında oturanlarla tango üzerine derin sohbetlere dalmıştı. Eski tangocularardan, iki dirhem bir çekirdek Haşım Bey'le laflamaya biraz ara verip, o gece ilk defa mabe-de gelen çocukluk arkadaşı, gazeteci Şemsi'ye döndü:

"Şekerim, tangoyu bana bir cümleyle nasıl anlatırsın demiştin ya? Ben sana; tango, yanak yanağa, soluk soluğa yaşanan, iki dakikalık, kısacık, masum mu masum bir aşktır, diyeceğim. Ya da, ruhlarını müziğin sihirli büyüüne kaptırmış uyum içindeki iki beden, sadece dansı düşünerek, küçük mutlulukları yakalamasıdır, demeliyim belki de..."

Şemsi, biz kaçın kurasıyız der gibilerden dudak büktü.

- Kusura bakma ama tango bana daha çok erotik fantezilere yelken açanların hayal dünyasıymış gibi geliyor. Daha doğrusu, yataydaki şehvetin düşey izdüşümü bu dans düpedüz. Bir de kadınlı erkek liderlik mücadelesi sanki. Şu pistte dans edenlerin ha-

line bir baksana, vaziyet bahsettiğin masum dans merakının çok ötesinde. Erotizmin kokusu, sanki sigara dumanından daha kalın, havada öylece asılı kalmış duruyor. Neredeyse dans edenlerin kafasına çarpacak gibi.

Masada sessizce oturan Haşim Bey, konuşulanlarla ilgilenmiyormuş gibi pistte dans edenleri seyrediyordu. Tangocu Leyla, gülümseyen kısık gözleriyle Şemsi'ye baktı.

- Olur mu şekerim? Burada herkes birbirini tanır. Kardeş gibiyiz hepimiz. Öyle olmasa bizim ne işimiz var burada karı-koca alla'sen? Ama bazı arkadaşlarım da senin gibi düşünüp soruyorlar bazen. "Ayol sen eşini nasıl bırakıyorsun o körpe kızların kollarına, hiç kıskanmıyor musun?" diyorlar.

- Tabii ya! Doğru söylemişler. Birazdan seninki disk jockeyliği bırakıp dansa başlarsa, ben rapor ederim durumunu sonra. Zaten erkeğin kafasından geçeni, yüzüne baktın mı anlamak zor değildir. Onlar, kadınlar gibi muamma olmayı pek beceremezler.

- Pekâlâ, acar muharrir, incele bakalım durumları. Ben artık dans ayakkabılarımı giyip piste çıkacağım. Bu kadar gevezelik yeter.

Leyla, Tarlabası'ndaki dans ayakkabıcısında ısmarlama yaptırdığı yılan derisi, bileklikli ayakkabılarını giyip, o an bulduğu bir kavalyeyle dans edenlerin arasına karıştı. Şemsi de içkisinden bir yudum alıp etrafı seyre başladı. Leyla'nın anlattığına bakılırsa gizli sığınaktaki tangocuların neredeyse yarısı dans hocası, diğer yarısı da öğrenciydi. Fakat nedense, tersi olması gerekirken, hocaların tamamı genç, öğrencilerse yaşlıydı.

Şemsi, "Bu ne iş böyle ya?" demenin, kibar versiyonunu düşünüp buldu ve masada oturan beyaz saçlı geçkince beye sordu. "Dans hocasında, tecrübe kadar duygu ve dinamizm de önemlidir," diyerek geçiştirdi Haşim soruyu. Sonra doğru cevabı kendi kendine verdi zihninde; "Oğlum biz buraya gençliğimizi aramaya geliriz de ondan, dans ederken sarıldığımız diri

beden, bizi eski günlerimize alır götürür. Hey gidi günler hey!" diye iç geçirdi.

Haşım Bey, her perşembe, lacivert blazer ceketini, jilet gibi ütülü gri pantolonunu, siyah pırıl pırıl ayakkabılarını giyer, ceketinin cebinde mutlaka boyun bağıyla asortili mendili, banyosunu almış, pür neşe, pür enerji, gelirdi tango yapmaya. Emekli hariciyeciydi Haşım. Gençliğinde kariyerini yaptığı ülkelerde az ceviz kırmamıştı. Latin ülkelerine ve müziğine tutkundu. Uzun yıllar yaşadığı İspanya'da, boğuk sesli şarkıcıların, aksak ritimli el çırpışları ve flamenko gitarların eşliğinde söylediği Andalusia havalarını dinlerken ve topuklarını yere vura vura, kat kat etekleriyle, saçlarını savurarak dans eden esmer çingene güzellerini seyrederken; kendisi de sanki doğuştan çingeneymişçesine duygulanırdı. İkinci kâtipti o yıllar Madrid'te.

Olgunluk çağında son tayini, konsolos olarak Buenos Aires'e yapılmıştı. İşte orada, tam kendi kişiliğine, kadınlara olan düşkünlüğüne, hayat felsefesine uyan, sanki kendi yaşam biçimini dansla anlatan, tangoyla tanışmıştı. Esasen Haşım için hayatın anlamı yalnızca kadınlardı. Ateşli, kıvrak, genç, vahşi fakat hükmedilmek isteyen kadınlar...

Ehlileştirilmesi zor, oynak kısıraklara binip, üzerinde ter atarken; onların boynunu yeri gelince kamçılayan, istediğini yaptırabildiğinde küçük tokatlarla onu sevip okşayan, fakat iyice terbiye edene kadar mahmuzunu sağrılarından bir an olsun eksik etmeyen bir at terbiyecisinin sabrıyla, uğraşırdı kadınları tavlama için. Kendine âşık ettiği kadının dizginlerini ele aldığı anda ise çok geçmeden sıkılır, yeni maceralar aramaya koyulurdu. Haşım'ın kadınlarla en kolay tanıştığı yerlerse tango barlarıydı. Buenos Aires'in loş barları, onun doğal avlanma sahası olmuştu.

Tangonun ilk defa ortaya çıktığı yıllarda, tıpkı Haşım'ın gittiklerine benzeyen barlarda, müşteri avlamak için, o zamanlar hayat kadınları para karşılığı tango yaparlardı.

Sonraları sosyetenin yüksek tabakalarının benimsediği bir dans türüne dönüşen tango, bütün dünyaya Arjantin'den yayılmış ve doğal olarak dansın ruhundaki erotizm hiç silinmemişti. Hatta tangocuların fantezilerini besleyebilmek için erotizm benimsenmişti. File çoraplar, derin yırtmaçlar, uzun eldivenler, tangonun vazgeçilmez simgeleri idi.

Haşım, emekli olduktan sonra, her perşembe gecesi gençliğini yakalamaya çalıştığı Ahırkapı'daki gizli tango mabesinde, o akşam yine gözlerini piste dikmiş, etrafı kolaçan ediyordu. Kalabalığın arasında, iri memeli dans hocasıyla tango yapan, emekli süvari Albay Cavit'i gördü. Kim bilir şimdi hangi fantezisini yaşıyordur bizim Cavit, diye geçirdi içinden. Genç dans hocası, memelerini Cavit'in göğsüne sımsıkı yapıştırmış, sol kolunu dirsek hizasından albayın boynuna dolamış, parmak uçlarını hafifçe kavalyesinin kulağına dokunduruyordu. Göz göze bakışarak dans ederlerken, solukları birbirine karışacak kadar yakındı. Fakat kızın belden aşağısı Cavit'ten bir karış ötedeydi. Adeta vücudunun üst kısmı müknaş gibi kavalyesine yapışmışken, alt kısmı ters kutup gibi kaçıyordu.

Haşım bıyık altından tilki gibi sıırttı. Arjantin tangosu İstanbul'a gelene kadar epey mutasyona uğramış anlaşılan, diye geçirdi içinden. "*Kaçak güreşen pehlivan misali, L şeklinde tango yapmak, bu işin ruhuna ters düşer yahu!*" dedi kendine. Kadının vücudunun üst kısmı erkeğe şehvetle sarılmışken alt kısmının kaçmaya çalıştığı bu garip tango, Haşım'e Ankara'da geçen delikanlılık günlerini anımsattı birden.

Mahallenin kızları, ortaokul yıllarında ona sadece uzaktan göz süzüp, cilve yapmışlardı. Lise yıllarında ise, el ele tutuşabilmek ya da bir iki kaçamak öpücük alabilmek için göbeği çatlamıştı Haşım'in. Bu yüzden, on yedi yaşında, liseyi bitirir bitirmez, gençliğim heba olacak korkusuyla,

Hariciye'ye memur olarak girmiş, çalışkanlığıyla göz doldurup kısa sürede kapağı yurt dışına atmıştı. Hayatı boyunca bekâr yaşamış, ömrünün büyük kısmını Avrupa ve Güney Amerika kıtasında geçirmişti. Şimdi haftada bir, dans pistindeki iki dakikalık tango rüyalarında, zaman zaman gerçek üstü muhteşem fanteziler yaşayabiliyordu. O hayallerin gerçeğini yaşamaya da artık pek takati kalmamıştı.

O akşam Kleopatra'ya benzeyen, yay gibi kıvrak vücutlu, körpe hocasıyla dansa başlar başlamaz, kızı döndürüp arkadan beline kollarını doladığı an, fantezi denizine dalıverdi Haşim. Şimdi, kızın üzerinde; siyah dantel kumaştan, sırtını tamamen açıkta bırakan, enseden fiyonklu, boyununun iki yanından aşağıya sadece göğüslerini azıcık kapatarak derin bir V dekolteyle göbeğine kadar inen, kısacık seksi elbiseyi, görmeye başlamıştı bile. Kleopatra'nın düzgün bacaklarındaki naylon file çorapları, belindeki pırlanta tokalı kırmızı deri kemeri ve ayaağındaki yüksek topuklu kırmızı rugan ayakkabıları da hayalinde canlandırmıştı çoktan.

Kollarıyla arkadan sarıp sarmaladığı kızın, önce kedi gibi büzüldüğünü hissetti. Sonra kız, parmak uçlarına kadar yükselmiş olmalı ki, sağ elini, sırtını göğsüne yasladığı Haşim'in boynuna dolarken, sol eli erkeğin baldırından yukarı doğru yavaşça kaymaya başlamıştı. O anda Haşim, bütün vücuduna yayılan sıcaklıkla, terlemeye ve heyecandan titremeye başladığını fark etti. Bu şekilde daha fazla ayakta duramadılar. İçinde bulundukları ortaçağ şatosunun giriş holündeki, kolları oyma cevizden aslan başı motifli, oturma yeri sert deriden yapılmış, genişçe bir antika koltuğun üstüne kucak kucaağı düştüler.

Kleopatra, kedi çevikliğiyle Haşim'in kucaağında dönüp, ıslak dudaklarıyla onu şehvetle öpmeye başladı. Adam yumuşacık dudaklardan, antik çağların gizemli kokusunu içine çekerken, o, kulağına buğulu bir şeyler fısıldayıp, boy-

nünden okşarcasına çözdüğü kravatla Haşim'in bileklerini koltuğun ahşap kollarına sıkı sıkıya bağladı. En ufak bir itirazı olmadı buna erkeğin. Artık teslim bayrağını çekmiş, bu afetin cazibesine kapılmış, kölesi olmuştu. Kleopatra, müziğin ritmiyle, ufak tefek vücudunu adamın üzerinde hareket ettirirken, sallanan esmer memelerine Haşim ağzının suyu akarak bakıyor ama elleri bağlı olduğu için onları avuçlayamıyordu. Fattan kız, koltuğun ahşap kollarına abanıp, çevik bir hareketle yerinde fırladık gibi dönüp tekrar Haşim'in kucagına oturdu. Sonra kırmızı rügan ayakkabılarını ileri doğru fırlatıp attı ayaklarından. Haşim'in göğsüne sırtını dayayıp, sol bacağına havaya kaldırdı. Siyah file çorabını müziğin ritmine uyarak ağır ağır sıyırmaya başladı. Haşim'in nabızı küt küt atarken, kız çıplak kalan ayağının ucunu hafifçe yere basıp, bu kez sağ bacağı havada, yavaş tempoyla çorabını o bacağından da sıyrıp aniden Haşim'e döndü. Sıcak bedeninin kokusu üzerine sinmiş çoraplarını, iki elinin arasında havada gergin tutarak biraz raksettikten sonra, Haşim'in boynuna doğru yaklaştırmaya başladı. Bir anda, ne yapıyor bu çılgın diye telaşlandı adam. Kleopatra, vücut terinden hafifçe nemlenmiş çoraplarıyla gözlerini sımsıkı bağlayınca, derin bir oh çekip, rahatladı. Sonra gömlek düğmelerinin yukarıdan aşağıya doğru çözölmeye başladığını hissetti. Her düğmeyi açtıkça, Haşim'in vücuduna ateşli bir öpücük konduruyordu körpe dilber. Yaşlı kurt, bu oyundan çok hoşlanmış, zevkin doruklarında dolaşmaya başlamıştı. Düğmeler aşağıya doğru açılmaya devam ettikçe çıplak vücuduna dokunan dudaklar alev topu gibi yakıyordu. Son düğmeye yakın bir yerlerdeydi ki müzik aniden durdu. Reşat, CD değiştiriyordu. Bir anda gerçeğe yüz yüze geldi Konsolos Bey. Tango rüyası bitmiş, Kleopatra'nın yaşadığı iki dakikalık masum dans tutkusuyla, Haşim'in iki asır gibi süren çılgın fantezisi birden son bulmuştu.

Müzik durunca, saçları briyantınle geriye doğru taralı genç bir dans hocası, olduğu yerde yarım dönüş yapan Kleopatra'nın elini zarif bir hareketle tutup, kızı kendine doğru çekti ve müziğin tekrar başlamasıyla, o akşam tango izlemeye oraya gelmiş birkaç kişiyi, kendi öğrenci portföyüne kaydedebilmek için gösteri dansına başladı genç kızla birlikte. Haşim ise fantezi denizinin azgın suları aniden çekilince, karaya oturmuş yaşlı bir mavnaya dönmüştü. Zar zor yerine gelip, boş bir çuval gibi çöktü sandalyesine. Kleopatra'nın yeni öğrenci avına katılması yüzünden, fantezisi en heyecanlı yerinde havası kaçmış bir balon gibi sönuvermişti.

Şemsi, sırtarak Haşim'e baktı.

"Aradığınız gençliğinizi biraz önce sımsıkı yakalamıştınız galiba; ama müzik durdu, hayal bitti sanırım Konsolos Bey" dedi.

Haşim'in cevap verecek takati dahi kalmamıştı, sadece alnında boncuk boncuk biriken teri ipek mendiliyle silmekle yetindi.

İstanbul, Nisan 2008

Şevket Dağ'ın "Fırtına" tablosundan detay.

HALİL KAPTAN

Kasabanın kale önündeki meydanından, sahile paralel devam eden çarsısının, kalın kumaş tenteler altında karşılıklı sıralanmış dükkânlarında; incik, boncuk, sünger, el işi örtüler, yastık kılıfları ve deri sandaletlerin satıldığı; çarşı içindeki gözde esnaf lokantasında, öğlenleri kurufasulye ve pilavın eksik olmadığı; akşam serinliği başladı mı, barlar sokağındaki kaldırım masalarında, mumların titrek ışığı ve etrafa yayılan gitar nameleri arasında yanık tenlerin birbirine süzgün baktığı; تنها, dingin, doğanın el değmemiş zamanlarıydı. Mandalina kokan çevre koylardaki balıkçı köylerine, bozuk toprak yollardan ya da deniz yoluyla ulaşıldığı; oradaki salaş lokantada, köyden üç otuz paraya alınan bir kasa taze balığın tava yaptırılıp, yanında halis zeytinyağına ekmek banılarak yenen çoban salatasının ve içi feslegenli bir duble soğuk rakının, tadına doyum olmadığı günlerdi. Sabah تنها koydaki eğri büğrü tahta iskeleden billur denize atlanılan, iskelenin berisindeki boş plajda geviş getiren devenin hemen yanında sıcacık kuma yatılan, öğleden sonra tenekeden saksılardaki kırmızı sardunyaların gölgesinde, yerdeki hasıra kıvrılıp şekerleme yapılan ve akşamüzeri kasabaya dönmek için kaptı kaçtı dolmuşta, telaşsız, yolcu bekleyen şoförün, kalan iki kişilik yer bir türlü dolmayınca, "*Hadi gâri*" deyip, marşa bastığı o eski zamanlardı.

Göç mevsimi gelmiş turnaların sürüye katılması gibi, Cem, o yaz çuvalını ve gitarını kapıp gelmişti kasabaya. Denize dik, daracık bir çıkmazın sonundaki taş kemeri geçince, sağdaki Ahtapot Restoran'ın arkasında, geniş bir mandalina bahçesine serpiştirilmiş, ahşap kulübelerden oluşan pansiyondaki, çam kokulu kulübelerden birine yerleşmişti. Güneşten ve denizden yorgun düştüğü ilk günün akşamında,

pansiyondan çıkmaza doğru yürürken Ahtapot Restoran'dan gelen gitar sesini duydu.

Üstünü begonviller sarmış, kireç badanalı alçak bir duvarla çevrili; antik amforalarla, sardunyalarla süslenmiş bahçe içindeki restorana yöneldi hemen. Bahçenin ortasındaki kocaman zeytin ağacının hışırtıları, sahnede şarkı söyleyen davudi sesli kör müzisyenin, yöre türkülerine, folk şarkılarına ve arada bir hüznle üflediği ağız armonikasının tınısına karışıp, beyaz örtülü küçük masalarda demlenen insanların ruhuna işliyordu sanki. Sessizce bara ilaştı. Satsuma dilimli cin tonuğunun dudagına sıçrayan kabarcıklarına, gitarın, mızıkanın ve o duygulu sesin sıcaklığına dalıp gitmişti ki, "çat" diye koptu aniden gitarın re teli. Büyü bozulur gibi oldu. Beyaz örtülü masalardakiler kıpırdanmaya başladılar. Cem müzisyene baktı. Fakat o hiç oralı değildi. Telaş etmeden kopan teli söküp çıkardı. Sonra yerde duran gitarının kılıf cebinden yedek bir tel buldu. Çabucak alışkan ellerle teli yerine taktı, sazını akort etti ve şarkılarına tekrar başladı.

Ara verdiğinde bara gelip oturduğu tabureden bar-mene seslendi: "*Nerede benim ilacım Murat?*"

Barmen; "*Buyur abi*" deyip, içine bir tutam feslegen koyduğu duble buzlu rakıyı uzattı. O sırada Cem lafa karıştı; "*Eline sağlık Halil, çok güzel çaldın söyledin. Kulağımın pası silindi valla! Bu re teli de, hep en olmayacak zamanlarda kopar böyle değil mi? Ben de gitar çalıyorum da... İsmim Cem.*" Halil, tanınmasını doğal karşılayan bir ses tonuyla; "*Memnun oldum. Bir gün de beraber çalınız o zaman,*" diyerek elini uzattı. İki müzisyen sohbeteye başladılar. Halil gitarından, şarkılarından, kasabadaki yaşamdan, denizcilikten, süngercilikten anlatıkça anlattı. Yıllar sonra gözlerini nasıl kaybettiğini de anlatacaktı Cem'e. Deniz tutkusu almıştı gözlerini. Mavi derinliklere son daldığında oksijen tüpü arızalanmış, süratle yüze çıkarak zorunda kaldığından vurgun yememek için tüpü değiştirip, aynı derinliğe tekrar dalmıştı. Sonra kuralına uygun, mola vererek, hava kabarcıklarından daha yavaş, yeniden

çıkırmıştı ışığa doğru. Ama gözlerindeki ışığı kaybetmişti vurgundan kurtulurken. Vücudu sapasağlam kalmış fakat gözlerinde başlayan kanama ona yavaş yavaş deniz dibinin karanlığını getirmişti. Tamamen göremez olduğundaysa, eskisinden daha sıkı sarılmıştı hayata. Kör olduğunu söylemekten ise hiçbir zaman utanmamıştı.

Dev gibi iri yarıydı. Gitar çalan elleri kocaman pençelere benziyordu. İri burnu üzerinde kara bir gözlük, boynunda kırmızı desenli bir fular, üzerinde Şile bezi ekru bir gömlek, blue jean bir pantolon ve ayağında deri sandaletler vardı. Aralarına kırlar karışmış sakalını ara sıra sıvazlıyor, kıvrır kıvrır uzun saçları ensesinden dışarı doğru sert bir kıvrımla çıkmış, havada asılı gibi duruyordu. Kalın parmakları, gitarın sapında gezinirken notaların yerini teklemeyen buluyor, Cem ise bir işçi eli gibi güçlü, üstü çizik dolu o parmakların, gitarın sapına nasıl sığdığına şaşırıp kalıyordu.

Kadehinde kalan rakıyı bitirirken, "*Kayıntrıya da takılacaksan buranın mücverli ahtapot tabağını dene,*" dedi Cem'e. Sonra sahneye çıktı. Büyük bir zevkle çaldı şarkılarını. İş bitince, barda yorgunluk kahvesini yudumlarken birden aklına gelmiş gibi döndü; "*Yarın denize çıkacaksan benim tekneye gel, ismi Aganta. Kalenin önündeki mendirekte bağlı,*" dedi. "*Olur, gelirim,*" diye cevapladı Cem ve oradan ayrılıp kulübesinin yolunu tuttuğunda, artık sabah olmaya az zaman kalmıştı.

Aganta, öğlene doğru limandan hareket ederken, o da diğer beş yolcuyla beraber teknedeydi. Halil Kaptan, on iki metrelik guletin baş kısmına gidip demir aldı. Aynı anda dümendeki yardımcısı tekneye yol veriyordu. Rüzgâr ve deniz durumunu sordu Halil serdümene; yanıtları dinledi. "*Önce Adaboğazi'nde dururuz denize girmeye,*" diye verdi talimatını. Sonra hafiften esen sabah rüzgârına yüzünü dönüp ruhunu dinlendirir gibi deniz kokusunu içine çekti. Rüzgârı, dalgaları, motorun sesini dinledi. Küpeşteden elini aşağı sarkıtıp bir müddet suyu yarıdı, ıslak elini yüzünde, alnında gezdirdi. Teknedeki eşyaların yerli yerinde olup olmadığını

kontrol etti dokunarak. Buzluktan bir bira aldı. Teknenin kış kısmındaki minderlere serilip yatanlarla konuşmak için ortada duran küçük masanın taburelerinden birine çöktü. Gömlek cebinden bir sigara alıp yaktı. Dumanı keyifle çekip sonra yavaşça havaya bıraktı. Dibi ıslak metal küllüğün dar ağzına doğru parmağının ucuyla sigarasının külünü sıyırdı. Sonra dudagına yerleştirdi. Elindeki alüminyum bira kutusunun kulpuna sertçe asılınca, kulp "çat" diye kopup elinde kaldı. O zaman, gitar teli koptuğunda olduğu gibi hiç istifini bozmayıp, pantolonunun arka cebinden kallavi bir çakı çıkardı. "Şırak" diye kulpun tam koptuğu yere tek bir vuruşla sapladı. Sonra, çölde susuz kalmış gezginler gibi, açtığı iri delikten birayı kana kana içti.

"Öğleden önce, rakı altı cilasını çekmek iyi gelir mideye usta!" dedi ortaya doğru. "Leblebi yok mu Ferit?" diye seslenmişti ki, arka taraftan tuhaf bir ses gelmeye başladı aniden.

- Ferit, motoru stop et oğlum, pervaneye bir şey dolandı galiba, dedi. Tekne yavaşlayıp durana kadar, Halil, gömleğini çoktan fora etmişti. Hemen suya atlayıp teknenin gerisine doğru yüzdü ve bir anda dalıp gözden kayboldu. Birazdan pervaneye dolanan naylon torba elinde tekneye geri çıktı. "Hadi oğlum bas marşa, denize devam," dedi. Koya gelince baş taraftan çapayı attı. Sonra, "Tornistan kıyıya yanaştır!" talimatını verdi. Demirin zinciri gerildiğinde, teknedeki elinde ipe suya atladı. Kıyıda kayalıklara doğru yüzdü. Ferit'in, "Az iskele yap Kaptan, ileride," diye bağırmasıyla, yönünü saptadı. Sonra dalgaların kayalıklara vuran sesini dinleyip her zamanki iri kayayı buldu ve tekneyi bağladı.

Cem'in şaşkınlığı giderek artıyordu. Halil'in her hareketi öyle doğaldı ki, yaptığı şeyler çok kolaymış gibi görünüyordu. Halil tekneye döndüğünde dayanamayıp sordu:

- Halil Kaptan, deminden beri seni izliyorum, yahu sana zor gelen hiçbir şey yok mu?

- Cem Baba, kaptanlık sorumluluk ister; tek başına bu yük bile ağır gelir çoğu insanın omzuna. Ben tabii fiziksel olarak mümkün olmadığı için bizzat kullanamıyorum tekneyi. Fakat aslında buna gerek de yok; çünkü kaptanlar yöneticidir. Rotayı tayin eder, talimatlarını verirler; dümeni ise serdümen tutar. Ha! Yönü nasıl buluyorsun diyorsan onu da anlatayım. Bak şimdi, her insanın içinde, kendi pusulası vardır. Yani yön duygusu... Onu yakaladığım zaman pusulaya bile gerek kalmaz. Hani kediye çuvala koyarsın, atmak istiyorsun ya eve geri gelmesin diye. Arabayla aynı yerde geniş daireler çizersin şaşırtmak için ve döner dolaşır uzak bir yerde atarsın dışarı. Fakat bir müddet sonra kedi bulur evin yolunu... Bir bakmışsın geri dönmüş. İşte yön duygusu budur, anlatabildim mi? Her insanın içinde var olan bu duyguyu, dikkatli olursan geliştirebilirsin. Yani yönünü tayin edebilir, evin yolunu sen de bulabilirsin, şayet dikkat edersen.

- Peki, sen nasıl yön tayin ediyorsun? Mesela teknenin rotasını?

- Çok zor değil o iş. Önce limandan çıkarken soruyorum serdümene, "Bak bakalım oğlum, kalenin bayrağı ne yöne dalgalanıyor bugün," diyorum. Rüzgârın yönünü sorup öğreniyorum yani. Sonra güneşten, dalgaların durumundan, mesafeden, zamandan, sestten, velhasıl her şeyden yararlanıyorum işimi yaparken. Biliyorsun insan aslında beyniyle görür. Gözler beynin kamerasıdır. Göz görmeyince bütün öteki duyular devreye girer ve dikkat kesilirsin her şeye, işin püf noktası da budur işte. Şöyle bir söz vardır bak: "Gideceği yönü bilmeyen kaptana hiçbir rüzgâr yardımcı olamaz." Bir denizci atasözüdür bu ama her iş için geçerlidir aslında.

- Yahu Halil Kaptan, Uzakdoğu filozofu gibi konuştun; ilgin oldu mu hiç felsefeyle?

- Bak ver şimdi elini, göstereyim sana felsefeyi. Hadi merhaba bakalım! deyip, Cem'in sağ elini yakaladı. Önce tokalaşır gibi yaptı. Sonra aniden başparmağını koluna doğru ters yöne ittirip, dizleri üzerinde yere çökertti Cem'i.

- Felsefesine pek vakit bulamadım ama biraz judo bilirim. Neyse, fazla zorlamayalım şimdi parmaklarını, gitar çalamayacaksın yoksa. Pes de bakayım!

- *Pes aman pes! Filozof derken komando çıktın kardeşim.*

Cem, Halil'in elinden kurtulunca, bir bira aldı buz-luktan. Biraz da çerez koydu bir tabağa kavanozdan, sonra karşılıklı oturdular.

- *Satranç oynayalım mı?* dedi Halil.

"Yok, artık deve!" diye düşündü. Sonra "Nasıl yani?" diye sordu Cem.

- *Basbayağı! Siyahlara mı, beyazlara mı alışkınsın? İste-diğini al.*

Meydan okur gibiydi. "Oğlum Ferit! Getir şu satrancı masaya bakayım," diye seslendi. Demirledikleri koyda, tek-nedeki diğer yolcular denize girerken ikisi satranca oturdular. Halil, elleriyle taşlara dokunarak yerlerini belirliyor, yapacağı hamleleri zihninde planlıyor, her şeyi aynı anda aklında tu-tuyordu. Oyun başa baş yarım saat kadar devam etti. Bir sonraki koya gitmek üzere demir alma zamanı gelince, ya-rıda bıraktılar satrancı.

Yolda, yardımcısı Ferit'i anlatmaya başladı Halil:

- *Bu Ferit'i geçen sene aldım yanıma. Genellikle her sene bir acemi denizciyi, daha doğrusu kendini denizci zanneden çaylağı yetiştiririm. Sezon bitince ayrılırlar hep. Sonraki sezon, kendilerini büyük tekne sahiplerine kaptan diye tanıtırlar. Ferit ikinci sezon yanımda kalan ilk çaylak oldu. Çünkü daha öğreneceği çok şey ol-duğunu yaşayarak anladı. Bu çocukları yanıma alırken en önce yüreklerinde aşk var mı diye bakarım. Yani deniz tutkusu, denizci olmak ateşi içinde yanıyor mu, ona bakarım. Bir de kafası işliyorsa ve cesareti varsa, kolay yetiştirebileceğimi bilirim. İş tekneyi karaya çekip bakımını yapmakla başlarız her bahar. Denizci olacak adam teknesinin girdisini çıkıtısını iyi bilmeli, motor ve tekne bakımını kendi elleriyle yapmalı. Önce spirali eline verip bütün eski boyaları kazıttırırım. Sonra çivi yoklamasını, yeni çivi çakmasını, kalafatını, macunlamasını, astarlamasını, zımparasını, boyasını yaptırırım. "Kaptan, ben bu işlerden hiç anlamam ki!" diyen çaylak; cillop gibi sintine temizliği yapmasını, ıskarmozlarından şırl şırl su ge-çiren frenği deliklerini açmasını, bir ıskarmoz atlayıp şaşırtmalı çi-*

vi çekmesini, kalafat tokmağını, demirini tutmasını, pamuğu kat-
ranlamasını, kalafat ayanını tutturmasını, macun, zımpara yap-
masını, üç kat ayna gibi yağlı boya çekmesini ve motoru baştan
aşağı elden geçirmesini öğrenir. İş bittiğindeyse, bütün bunları zaten
bildiğini düşünmeye başlar nedense. Gündüz bunları yaparken ge-
celeri bara-meyhaneye gitmeyip dersini çalışırsa, sezon başında sı-
nava girip kaptan ehliyetini de alır. Ama daha denizde eli dümen
tutmamıştır. Hele fırtına nedir, haberi bile yoktur. Geçen yaz çı-
kan fırtınada, Ferit'in dudağı on kuruş büyüklüğünde uçuklayınca,
kaptan olmak için daha kırk fırın ekmek yemesi gerektiği dank etti
kafasına.

- Nasıl on kuruş büyüklüğünde? Yani korkudan basbayağı
yara mı oluştu dudağında?

- Tabii ya, ne zannettin! O deyimler kendiliğinden çık-
mıyor ortaya, Cem Baba! Hepsinin gerçek bir hikâyeye vardır ardında.
Sana bizim Ferit'in dudağını uçuklatan hikâyeyi anlatayım istersen.

- Halil Kaptan, senin öykülerini dinlemek, gitarını din-
lemekten de zevkli valla. Anlat hele şu dudak uçuklatan fırtınayı.

- Bizim buralarda, "Hava keşişleme, yat aşağı iş işleme!"
diye bir laf vardır. Denizcinin, tehlikeli rüzgârı, hava ve deniz
durumunu çok dikkatli takip etmesi lazım. Onun üstüne parmak
basıyor bu laf.

- Buralarda en tehlikeli rüzgâr keşişleme mi yani?

- Rüzgârın en tehlikelisi yöne, zamana, hıza göre değişir.

Ama asıl önemlisi bulunduğu pozisyonudur. Eğer sen fırtınada
rüzgârı kesen bir tepenin ardındaki korunaklı koyda sağlam demir-
lemiş ve bir de kıçtan bağlamışsan tekneyi karaya, mesele yok. Fa-
kat fırtınaya ters yön yakalanıp, kıyıdaki kayalıklara doğru sürük-
leniyorsan, vay haline!

- Doğru dedin Kaptan. Anlat haydi şu dudak uçuklatan
macerayı artık, meraklandırma adamı.

- Dinle öyleyse. O sabah tekne de iki yolcumuz vardı. Bi-
ri gencecik, güzel, Ukraynalı bir kız, diğeri orta yaşlı bir Türk iş-
adamı. Tabii ateş sarmış bacayı. "Geceyi tekne de bir koyda demir-
leyip geçirelim, bizi yarın öğleden sonraki uçağa yetiştirirsin," diyor

adam. Eh tabii, masmavi deniz üzerinde teknedesin, romantik bir koya yanaşmışsın, bir de Ukraynalı dilber; e yeme de yanında yat be birader! Şeytan diyor bırak kaptanlığı, sen de başla ticarete Ukrayna'yla. O gün, sabah limandan çıkarken, deniz cam gibi dümdüzdü. Yaprak kıpırdamıyor. Hani derler ya, deniz böyle kâğıt gibi falan diye, işte öyle. Ama pek iyiye alamet değildir bu sükûnet, bilirim. İlk molamız için Adaboğazı'nda demirledik. Yolcular denizde cıvıldaşıyorlar. Ben dedim ki; "Oğlum Ferit! Tak gözlüğü, şnorkeli dalıp bak bakalım denizkestaneleri ne yapıyorlar?" Çocuk acemi ya! "Nesine bakayım Kaptan?" diye sırttı. "Oğlum hemen yılışma, kız kestaneyi mi çizdiriyor, git de aşağıdan onu dikizle demedik. Denizkestaneleri, üzerlerine taş yığıyorlar mı? Ona bakacaksın!" diye çıkıştım. Bu da denizciliğin başka bir püf noktası işte. Denizkestaneleri, fırtınayı önceden hisseder, tutundukları kayalıkta inip çıkan dalgaların alttan gelen basıncının etkisiyle sürüklenmemek için üzerlerine etrafta buldukları irili ufaklı taşları toplayıp koyarlar. Kumluk alanda fırtınaya yakalanacağını hisseden yengeçler ve şeytanminareleriyse kaçacak zaman olmadığı için kumu kazıp içine saklanırlar. Bunları anlattım Ferit'e. Çaylak, anlattıklarımı can kulağıyla dinledi. Sonra gözlüğü, paletleri takıp atladi denize. Epeyce yüzdü. Daldı, çıktı, kıyıdaki kayalıkları ve kumluk alanı taradı. Döndüğünde; "Kayalıklardaki denizkestanelerinin üzerinde taş gördüm Kaptan, kumluktaysa canlı mahlûkata hiç rastlamadım," dedi. "Anlaşıldı, sindi demek ki deyyuslar, dikkatli olmalı bugün," dedim. Adaboğazı'nda, bir saat kaldıktan sonra hareket ettik. Su hâlâ kâğıt gibiydi. Oysa artık öğlen olmak üzere. Bizim buralarda sabah on bir dedin mi, hafif bir meltem başlar, rüzgâr bir buçuklarda sertleşir ve saat üç civarlarında koparır. Hava akşamüzeri gün batımına kadar böyle devam eder. Fakat öyle girintili çıkıntılıdır ki bölge coğrafyası, fırtınalarda çok kolay barınak bulunur. Kasabanın limanı ise öyle bir yere kurulmuştur ki, her rüzgâr seni oraya götürür. Şayet iyi denizciysen tabii.

- Halil Kaptan, nasıl oluyor da farklı yönlerden esen rüzgârlar seni aynı limana getiriyor?

-O da usta denizcinin meleke kespemmiş dümen tutuşuyla ilgili bir şey, anlatması zor.

- Peki, şu rüzgârları anlatsana biraz.

- Olur, anlatırım tabii. Çoğu insan, kuzeyden esen rüzgârı poyraz, güneyden eseni de lodos diye bilir. Halbuki kuzey rüzgârı yıldız, güney rüzgârı kıbledir. Poyraz, kuzeydoğudan eser, karayel ise kuzeybatıdan. Bizim buralar, bütün kuzey rüzgârlarına doğal limandır. Batıdan esene gün batısı rüzgârı derler, bir adı da meltem. Akşamları serinlik getiren hoş bir rüzgârdır. Doğudan ise gün doğusu eser. Poyrazın tam karşısından yani güneybatıdan esen rüzgâra lodos, karayelin aksi yönünden esene de keşişleme derler. İşte bu lodos ve keşişlemeden korkmak lazım, ikisi de tehlikelidir. Çünkü bu rüzgârlara barınak olacak koy çok az buralarda. Zaten onun için "Hava keşişleme, yat aşağı iş işleme," demişler ya... Ne diyordum? Ha evet, Adaboğazı'ndan çıktuktan sonra bir iki koy daha gezdik. Artık rüzgârın kopartma vakti gelmiş fakat hâlâ tık yok. Hava böyle durgun devam edecek gibi sanki. Akşam yemeği için Issız Koy'da taş evin önündeki ahşap iskeleye yanaştık. Issız koy küçücüktür, herkes bilmez. Karadan yolu da yoktur. Mavi yolculuk yapan tekneler gelir, buraya demirlerler zaman zaman. Koyun eski taş evindeki köhne lokantada, buraların en lezzetli ızgara bonfilesiyle mantarını, yıllanmış bir kırmızı şarap eşliğinde, mum ışığında yiyebilirsiniz. Bir de Halil Kaptan usul usul gitarını, müzikasını çalıyorsa kumsaldaki ateşin yansıyan ışığında, nerede olduğuna şaşar, kendini cennete sanırsın. Bir kıyağımız olsun bari bu çifte kumrulara diye düşünüp akşamın son molası için Issız Koy'a demirledik. Geceyi de orada geçirmeye karar verdik. Fakat tetikteyim her an. Su, bütün gün kâğıt gibi ve mahlûkat ortalıktan kaybolmuşsa, dikkatli olacaksın. Tekneyi baştan demirleyip kıçtan koltuk halatıyla iskeleye bağladım. Neyse lafı uzatmayalım. Akşam yemeği; şarap, muhabbet, şarkı, türkü derken epey uzun sürdü. Gece yarısından sonra tekneye dönebildik. Ben, tilki uykusundayım arka tarafta. Herhalde saat gece iki civarıydı. Tam böyle biraz dalâr gibi oldum rüyaya, bir dalga ile uyandım. Ardından bir dalga, bir dalga daha... Baktım dalganın ardı arkası kesilmiyor; "Ferit oğlum uyan, halatlar fora, demir vira! Ben motoru çalıştırıyorum. Belli ki hava bozacak, bu gelen lodos! Acele bir barınağa

sığınmamız lazım" diye bağırdım. Tekneyi usturuplu bağladığım için hemen hareket edebildik. Rüzgâr henüz şiddetlenmemişti. "Tam yol Görece Adası'nın arkası!" diye rotayı belirledim. Kız, romantizmin yanına, bir tutam macera eklendi diye sevinçten ellerini çırparken, adam telaşlandı biraz. Onlara sıkı oturmalarını tembihledim. Yalpalayarak ilerlemeye başladık. Neyse ki lodos tam patlamadan adanın arkasına kaçabildik. Orası açığa göre nispeten sakindi. Fakat yine de gece karanlığında ancak baştan yanaşıp demirleyebildiğimizden, şiddetlenen akıntıda sabaha kadar her saat başı, tarayan demiri tazelemek zorunda kaldık. Hava iyice kapanmış, yıldızlar kaybolmuştu. Bir yağmur yağsa, hava kalır diye düşünüyorum ama bir türlü yağmıyordu lanet olası. Aksine fırtına şiddetleniyordu.

- Buna da şükür Halil Kaptan, kaçabilmişsiniz bari korunağa.

- Dur hele daha bitmedi. Bu bir şey değil macera yeni başlıyor. Sabahın ilk ışıklarıyla, açık denizde yükselen dev dalgaları görünce patlayan fırtınanın büyüklüğünü anladık. Barınağımızın dışında kıyamet kopuyordu. Dalgalar en az üç metre boyunda. Barınakta olunca uzaktan ne olup bittiğini tam göremesen bile hissedebiliyorsun tehlikenin boyutunu. Adanın, açığa bakan arka tarafından, dalgaların sürüklediği kelle büyüklüğündeki taşların takır tukur geri yuvarlanmasıyla çıkan sesler, uğultu halinde bulunduğumuz yerden duyuluyordu. Fırtınalı havada en iyisi, emniyetli yerden hiç kıpırdamamaktır. Fakat yolcuların uçağı var öğleden sonra. Fırtınanın ne kadar devam edeceği ise belli değil. Yakınımıza baktık, iki tekne daha vardı barınağa sığınan. Onlar cesaret edip çıkış yapabilecekler mi diye beklemeye başladık. Biri büyük bir yelkenli yat, yirmi beş metre boyunda, diğeri küçük bir balıkçı motoruydu. Saat ona doğru büyük yat hareketlendi. Demir aldı ve koydan dışarı çıkıp kuzeybatı istikametine dümen kırdı. Fakat dönüşü yaparken dalgaları bordadan öyle bir aldı ki, Ferit avaz avaz: "Tekne yanladı, salma gösterdi Kaptan!" diye bağirmaya başladı. Neyse ki tumba olmadı koca yat. Dönüşünü tamamlayıp yoluna devam etti. Birazdan baktık ki balıkçı teknesi de, ya Allah bismillah,

Adaboğazı istikametine doğru hareket etti. Sonra ne oldular bilinmez. Görüş alanımızdan çıktılar bir müddet sonra. Sonunda bunlardan cesaret alıp biz de hareket etmeye karar verdik. Ferit'e, hemen fırtınalı seyir hazırlığı talimatı verdim. Devrilecek ne varsa hepsini bağladık. Arkada duran masayı bile ters çevirip yere koyduk. Yolculara sancaktaki buzluğun üstüne oturmalarını söyledim. Gidip içerdeki ranza demirine sıkıca bağladığım halatı, bunların üzerinden geçirdikten sonra küpeştedeki babaya dolayıp ucunu adamın eline verdim. "İpi gergin ve sıkı tut, sakın gevşemesin!" dedim. Kız hâlâ işin eğlencesindeydi. Adamdaysa artık bet beniz atmış, ağzını bıçak açmıyordu.

- Masayı niye ters çevirdiniz Halil Kaptan? Uçacak hali yok ya?

- Sen ne diyorsun Cem Baba! Keşke ters çevirdikten sonra bağlasaymışım. Masa o vaziyette bile dönüş yaparken kuş gibi uçuştu gitti. Allahtan birine vurup onu da yanında götürmedi de, ucuz atlattık durumu. Ama dur şimdi, ondan önce neler olduğunu anlatayım. Görece Adası çıkışında Adaboğazı vardır. Oradan sığlık yüzünden yavaş ve yılankavi geçilir normal zamanlarda. Biz o gün, sanki deli bir nehirde sal yarışı yapıyormuşçasına geçmek zorunda kaldık. Ardından liman yönünde açık denize çıkıp sancak bordadan dev dalgaları yemeye başlayınca, bizim Ferit'in ağlamaklı sesi geldi kulağıma. "Kaptan, ben bu işi beceremeyeceğim galiba, limana götüremeyeceğim tekneyi, dümeni zor zapt ediyorum," diye kıvranıyor. Gidip yanına, "Merak etme aslanım, bak işte bugün gerçek denizci olduğunu gösterme zamanı," diye sırtını sıvazladım. O ara bizim yolcu usulca kulağıma: "Yahu Halil, bunun dudağı uçukladı korkudan. Ne olur bir şeyler yap. Pisipisine bir kazaya uğramayalım buralarda. Keşke çıkmasa mıydık koydan dışarı? Geri mi dönsək acaba?" diyor. "Yok, geçti artık, denizcilikte kuraldır, ya bekleyip çıkmayacaksın ya da çıktın mı yola devam edeceksin. Bizim istikamet artık liman." dedim. Fakat işimiz gerçekten zor. Bir yandan düşünüyorum, dalgaları böyle sancak bordadan alıp gitmek epey tehlikeli, çok fena yalpalıyoruz. Bir yandan da bu rotayla liman girişini tutturabilmek pek mümkün değil. Her an iske-

leye sürüklenebilir ve sığlık fenerinin oradaki kayalıklarda tekneyi parçalayabilirsiniz sahile yaklaştığımızda. Sonuçta, önce açığa gitmenin daha selamet olduğuna karar verip istikameti değiştirdim. Dümeni sancağa kırarak dalgaları sancak baş omuzluktan almaya başladık. Artık deniz tekneyi kabul etmişti. Fakat tekrar liman ağzına yönlendirebilmek için dalgaları bordadan alan sıkı bir dönüş yapmamız gerekecekti. O an, bu manevrayı yapmaya Ferit'in hazır olmadığını hissettim ve zamanı geldiğinde dönüşü yapmak için dümene kendim geçmeye karar verdim. Heyecanlanmaya başladım ama hiç belli etmiyordum. Açığa gittikçe dalgalar büyümeğe başlamıştı. Giderek köpüren, uç veren, üç dört metre yüksekliğinde dalgalar altımızdan geçtikçe inip çıkıyorduk. İyice dikkat kesilmiştim. Dalga aralıklarını sayarak, dönüş manevrası için hesap yapmaya çalışıyordum. Dümen henüz Ferit'teydi. "Oğlum! Limana dönüş manevrasını ben yaptıracağım tekneye. Yalnız senin bana haber vermen lazım anını. Bak şimdi, her üç dalga da bir, daha büyük bir dalga geliyor değil mi oğlum?" dedim. "Evet, Kaptan" dedi. "İşte biz dönüşü bu üçerleme esnasında, yani iki büyük dalga arasında yapmak zorundayız. Önce sığlık fenerinden yeteri kadar uzaklaşacağız. Dönmeye karar verdiğimiz zaman, büyük dalga tam teknenin altından çıkarken sen bana "hadi!" diyeceksin ve dümeni aniden kırıp dönüşümüzü yapacağız. Arada gelen küçük dalgalar bu tekneyi devirmez. Fakat diğer büyük dalga gelene kadar dönüşümüzü tamamlamak zorundayız, çok dikkatli ol." dedim. Herhalde kanı çekildi bizim Çaylak'ın, sesini zor duydum, "Emrin olur Kaptan," diyordu. Yeteri kadar açıldıktan sonra, başladık küçük dalgaları saymaya Ferit'le beraber. Bir, iki, üç, hop dördüncü dalgada çıkıyoruz arşı âlâya ve iniyoruz sanki arzın merkezine akabinde. "Tamam, dedim. Şimdi ver dümeni bana ve başla saymaya küçük dalgaları." Küçük dediysem bakma tabii, en az üç metre bu küçük dalgalar. Ardından gelecek olan büyük ise ben diyeyim dört buçuk, sen de beş metre boyunda çukuruyla beraber. Ferit, titrek sesiyle küçük dalgaları saydı. Dört dediğinde iyice yükseldik ve tam aşağıya inişe geçtiğimizde kırdım dümeni iskele alabanda ve tam yol verdim tek-

neye. Manevrayı hızlandırmak için büyük dalga gelmeden evvel, tornistan sancak alabandayla teknenin kıcını süratle dalgaya çevirmeye başladım. Manevra esnasında yolcuların çğlıklarıyla bordaya vuran dalga sesleri birbirine karıştı. Aganta yattı, yattı, yattı ve sonra doğruldu hacıyatmaz gibi. Liman istikametine çevirmiştik tekneyi. İşte o arada uçtu bizim masa. Ama sağlık olsun, az telefâtla atlatmıştık durumu. Artık dalgaları sancak kış omuzluktan alarak yol almaya başlamıştık. Teknemiz gulet olduğu için dalgaları arkadan kolay karşılıyordu. Guletlerin kış tarafını yuvarlak bir şampanya kadehi gibi düşünebilirsin. Dalga gelip orada yumuşar. İne çıka, yorgun fakat muzaffer bir amiral edasıyla girdik limana sonunda. Liman içi afet yeri gibiydi. Çoğu tekne demir taramış, dalgalar bazılarını kış taraflarından rıhtıma fırlatmış, içinde mürettebatı hazır olan tekneler ise motoru çalıştırarak fırtınaya direnir kurtulmuşlardı. Liman dışında alarga duran teknelerden on iki, on üç kadarının battığını öğrendik daha sonra. Liman, girdiğimizde sakinlemişti. Agantayı rıhtıma yanaştırıp yerine bağladık. Karaya ayak basınca yolcular derin bir oh çektiler. Hemen teknedeki bavullarını bir taksiye yükleyip havaalanına doğru yola çıktılar. Yolcular gidince, "Ferit, oğlum! Gel buraya!" dedim. Koştı geldi hemen. "Öp ulan ustanın elini. Artık denizcisin!" deyince, sarıldı ellerime, teşekkür edip öptü, alnına koydu. Tam o anda sağanak yağmur başladı. "Ulan şu işe bak! O kadar riske girdik, fırtınada limana geldik, şimdi başladı yağmur. Birazdan hava kalır açıklarda, ama ne bileceksin! Adamın uçağı kaçacak diye amma maceraya girdik be!" diye söylendim durdum. Ya, işte böyle Cem Baba!

* * *

Aradan belki on beş uzun yıl geçmişti. Cem, bir gün yine gitarı sırtında geldi kasabaya. Akşamüstü, ulu palmiyelerin gölgesinde yürürken sahilde, gezi teknelerine bakınmaya başladı. Sonunda birine sorup öğrendi Kör Halil Kaptan'ın teknesini bağladığı yeri. Onu bulduğunda, Halil

günlük turunu bitirmiş, teknenin arka kısmındaki masasında, önünde beyaz leblebisi, dudagında sigarası ve elinde fesleğenli rakısıyla demleniyordu. Cem, teknenin iskelesinden geçip atladı içeri. "Tanıdın mı beni Halil Kaptan?" dedi.

- Dur bakayım, konuş biraz daha, tanıyacağım şimdi. "

- Ne desem Halil Kaptan? Mesela Ahtapot Restoran, do majör yedili, Issız Koy? Yeter mi bu kadar?

- Vay Cem Baba! Sen misin? Neredeydin lan bunca yıl? Gel bakayım bir yoklayayım, kaç okka oldun görmeyeli. "

- Bana bak, ani hareket yapmayacaksan yokla. Ondan sonra ver bana da bir fesleğenli, devam edelim kaldığımız yerden.

- Nerede kalmıştık?

"Çökertme'den çıktım da Halil'im
Aman başım selamet
Bitez de yalısına varmadan Halil'im
Aman koptu kıyamet. "

diye başlayınca Cem, devamı Halil'den geldi:

" Arkedeşim İbrahim Çavuş
Allahına emanet,
Burası da Aspat değil Halil'im
Aman Bitez Yalısı,
Yüreğime ateş saldı
Aman kurşun yarası... "

- Gördün mü bak, kaldığımız yeri sen de unutmamışsın. Hadi ver şu fesleğenliyi, çıkar on iki telliyi, geçelim eskilerden şöyle bir.

İşte o an daha fazla söze gerek kalmadan başladılar karşılıklı çalmaya. Bir Halil çaldı, Cem dinledi; bir Cem çaldı, Halil üfledi yanık mızıkasını... Sonra birlikte çaldılar bir müddet. Neden sonra Cem; "Yorulдум biraz, dur son bir şey daha çalayım sana. Bu şarkıyı ben yaptım, dinle bak, " dedi.

Duygulanarak söylediği zamanlar yaptığı gibi gitarına sarılıp, gözleri kapalı, başladı söylemeye:

“Uyu güzel meleğim,
Gözlerini kapa.
Bütün günün yorgunluğunu,
Çıkar benim yanımda...
Beni sana ve seni bana
Yakın kılan şeyleri düşün,
Kıvrıl gel, yanıma yat,
Tatlı tatlı gerin, uyu canım.”

Bu kısacık şarkının devam eden arpejlerine, Halil mızıkayla öyle bir doğaçlama yapmaya başladı ki, Cem'in tüyleri diken diken oldu. Bir müddet öyle devam ettiler. Sonra Cem sözlere yeniden girip bu defa daha hüznünlü, daha duyarak söyledi şarkıyı ve bitirdiğinde gitarını sessizce yanına koydu. Bir müddet oturdular öylece ses etmeden.

- Güzel olmuş lan! Kime yazdın oğlum bu şarkıyı? Zokayı yuttun mu yoksa midene kadar?

- Yok, be Halil, sevdiğime yazdım bu şarkıyı. Yani benim hayat teknesinin miçosuna; güleç yüzlüme, oğlumun anasına yazdım. Bütün şarkılar onun için artık. Üç gün uzak kalsam, hemen özlerim. Tekneyi o olmadan bir yere götüremem. Peki, sende var mı bir değişiklik görüşmeyeli?

- Benim de bir kızım oldu görüşmeyeli Cem Baba. İsmi Mercan, bir görsen kıvrır kıvrır uzun saçları var. Gözleri de kömür gibi... Yazları çoğu zaman tekne de, hiç ayrılmaz yanımdan, deniz kızı gibi afacan.

- Halil Kaptan, iş güç derken buralara gelememiştim yıllardır. Ama seni bıraktığım gibi bulabildim ya yine, iyi ki gelmişim diyorum. Dünya hali, gidip de dönememek, dönüp de bulamamak var, bilemezsin ki... Hatırlar mısın senin hikâyelerini dinlemeye bayılırdım. Yeni hikâyeler vardır yine sende.

- Olmaz mı Cem Baba? Denizde macera biter mi?

- Anlatırsan dinleyelim usta. Rakıları tazeleyim mi?

- Tazele tabii. Mazotunu vermezsen işlemez bizim motor. Sonra geç otur karşıma da anlatayım son yetiştirdiğim çaylağın başıma açtığı işi. Az kalsın gidiyorduk tahtalıköye. İşte o zaman gelip de bulamayacaktın sahiden.

- Yapma yahu! Al bakalım, buz da attım içine.

- Ya, sorma! Biliyorsun benim tekne eskiden kalenin oradaki mendirekte bağlıydı. Orası köşe bir yerdir. Kalenin önüne yanaşıp demirleyenlerle, mendireğin önüne demirleyenlerin çapaları, birbirine dik atıldığı için hep üst üste gelir..." diye başladı anlatmaya Halil, davudi sesiyle tatlı tatlı. Birikmiş anlatacak onca şey olunca, sabahın erken saatlerine kadar sohbet devam etmiş, tan ağarmaya başlamıştı.

Gitarının sapında, mızıkasının deliklerinde notaların yerlerini; söylediği şarkıların müziğini, sözlerini; hikâyeleri, anıları; gözlerindeki ışığı kaybetmeden evvel gördüğü filmleri, tiyatroları, resimleri, okuduğu romanları; doğadaki renkleri, bitkileri, hayvanları; aklında tutarak, dinleyerek, doku-narak, duyarak, koklayarak, tadarak, hissederek, bir de çok konuşarak ve sorarak; görüyor Halil, diye düşündü Cem. Sonra bütün bunları yapamayan ne kadar çok tanıdığım var dedi kendi kendine... Halil'e döndü:

- Biliyor musun Halil, senin gördüklerini çoğu insan göremiyor, dedi.

- Cem Baba, anlıyorum neyi kastettiğini. Ama düşün bak, ben yıllar önce gören gözlerimle yaşadıklarımı aklımda tutabilmiş olmasam, her şeyi unutsam ve hayatla mücadele etmesem, ne hayal kurabilirim, ne de düş görebilirim. Aklımla, yüreğimle göremezsem eğer, yaşamım zifiri karanlığa gömülür. O zaman umut da kalmaz. Tükenir, o bakar körler gibi olurum be usta!

- Onu diyorum ya işte dostum. Nasıl ki Beethoven sağır-ken, en muhteşem senfonilerini beyninde duyarak yaratmışsa, sen de gönül gözüyle dünyayı görerek, yaşama sarılmışsın. Denizin, teknen, gitarın, mızıkan, sevdiklerin yanından hiç eksik olmasın be kaptan...

İstanbul - Budapeşte, Haziran 2007

Fotoğraflar: Öykü cü

SILA

Bu sabah...

Yağmur var İstanbul'da...

Gözlerim dolu dolu oluyor,

Bilinmez niye...

Gurbetteydi. Boş bir evde, sabah zar zor kalktı. Acele bir duş, küçük bir kahvaltı, internetten memleket haberlerine çabucak bir göz atış. Henüz uyanmamış sokaklardan yürüyerek işe geliş. Buz gibi soğuk bir oda... Dışarıda, sabahın köründe şantiyeye gelmiş işçiler işbaşı yapıyorlardı. Kapının önünde ise her zamanki gibi iş bulma umuduyla bekleyenler...

Pencereden dışarı baktı ve ince dalların uçlarına asılı kalmış yağmur damlalarını gördü. Bir anda geçmişe, ta geçen yüzyıla dönüyordu şimdi. On altı yaşında, bir seher vakti, sahaya ilk çıkışına...

Dışarıda bir yerlerde kilise çanları çalıyordu. Sesler her yönden gelip zihninde yankılandı. Güneş doğmadan, incecikten yağan yağmur tanecikleri, çam iğnelerinin uçlarına takılmış, rüzgârda titriyor; kimileri birbirlerine kavuşup bütünleşiyor, iki sevgili gibi çingırdıyor, kimileri tutunamayıp toprağa düşüyordu. Kimileriye yerlerinde nazlı nazlı sallanıyordu.

Kilise yoktu yakınlarda. Dışarıdan çekiç, matkap sesleri geliyordu. Beyninde milyonlarca minik çan parıltısı...

Sobayı yaktı. Üzerine çay suyunu koydu. Raftaki ince belli bardaklara baktı. Demliğe dört kaşık çay koyup hazır etti. Şantiye şu anda umurunda bile değildi. Beyaz peynir, zeytin... Yok, daha da iyisi, kaşarlı simit olmalıydı. Bir cigara yaktı, ayaklarını masaya uzattı, cigaranın dumanını havaya savururken gözü yine pencereye takıldı. Yağmur damlalarına daha yakından uzun uzun baktı. Ve ta içlerinde sılayı gördü. Hasret dayanılmaz olmuştu. Dudağına takılan o şarkıyı mırıldandı:

*"Bu sabah yağmur var İstanbul'da,
Gözlerim dolu dolu oluyor,
Bilinmez niye..."*

Duygulanmıştı. Çayını yudumlarken bilgisayarını açtı, memleketteki eski bir dosta mektup yazmaya başladı Sofya'dan.

* * *

Gurbetteydi. Sabah mahmurluğuyla erkenden kalktı. Yatağın sıcaklığını bırakmak, kocasına, yavrusuna kahvaltı hazırlamak ona hiç zor gelmezdi. Çıplak ayaklarına ponponlu terliklerini giymiş, sırtında sabahlığı, gözler şiş, sabah sofrasını sevgiyle donattı. Köşedeki bakkaldan bazen bulabildiği beyaz peyniri, zeytini, domatesle süsleyip sofrada kendi önüne yakın bir yere; mısır gevreğini, tereyağlı-salamlı ekmek dilimlerini oğlunun önüne koydu. Yumurtaları tavada cızırdayan yağa kırarken elini yine yakmamak için dikkatliydi. Yumurtalar olunca, seslenip sofraya çağırdı sevdiklerini. Göz göze, her sabahın sevgi dolu yarım saatini geçirdiler birlikte.

Birazdan onları işe, okula yolcu etti. Pencereye gidip baktı. Michigan Gölü'nün kıyıları buz tutmuştu. Çatıdan aşağı sarkan buz sarkıtlarının ucundaki damlalar da donmuştu.

Öğlene doğru bilgisayarını açtı. Eski bir dosttan gelen, ağaç dallarına asılı kalmış yağmur damlalarının, ılık to-pundan gözyaşlarına dönüşen görüntüleri ve "*Bu sabah yağmur var İstanbul'da*" şarkısı çıktı karşısına. Boğazı düğümlendi. Hava ısınmıştı biraz, buzlar erimeye, damlalar sarkıtlardan düşmeye başlamıştı. Oturdu koltuğuna. Bilgisayardan o şarkıyı defalarca dinledi. Sıla burnunda tütüyordu. Az şekerlisinin yanında, efkâr yüklü bir cigara tellendirdi. Sonra da-lıp gitti dumanında, gençlik yıllarının mutluluk dolu Ankara'sının ara sokaklarına...

* * *

Kalbi onun için çarpmaya başladığından beri, doğup büyüdüğü, yaşadığı Budin Şehri, ona artık gurbetti. Sevdigi adamın yaşadığı İstanbul'a dair bir melodi, bir mısra, bir ses duyduğunda, gözlerinden sessiz yaşlar boşanır olmuştu. Henüz internetin icat olmadığı yıllardı. Özlemler telefonlarda, teleks makinelerinin başında ve bazen kısacık buluşmalarda gideriliyordu.

Budin dünya güzeli bir şehir, ortasından Tuna akar; en duygulu keman çalan Çingeneler, taze somun ekmek gibi sıcak, dost insanlar Macaristan'da yaşar. İstanbul'dan lacivert bir Boğaz akar, sevdiği adam kıyısında durur, kızın verdiği kaset arabanın teybinde çalar, o dakikalarca balık tutanlara, martılara, akıntıya bakar, bakar, bakardı. Kavuşmalar uzadıkça yalnızlık büyür, yüreklere sığmaz olurdu.

Sonra bir gün, nohut oda, bakla sofa, bir kartal yuvasında, birbirilerine kavuşup bir daha hiç ayrılmadılar. İstanbul, kızın artık hem gurbeti hem sılası olmuştu. Ama balık çorbasıyla Çigan müzigini özlediğinde, Budin'in pek de uzakta olmadığını biliyordu.

Artık gizlice bırakılan notlar çekmecelerde bulunuyor, mektuplaşmalar karşılıklı oturdukları masalardan bilgisayarla sürüyordu. Kıza en son şu mektup geldi:

*Sevdiceğim,
Sıla hasreti nedir bilir misin?

Önce,
Türkçe duymak ister kulakların.

Sonra,
beyaz peynir, zeytin aranırsın
kahvaltı sofralarında...
Ve tabii, demli bir çay da çeker canın,
ince belli bardaklarda...*

Gün olur,
hani içine eski kaşar konmuş
gevrek simidi ısırdığında
bir çeşni kalır ya avurdunda;
durup dururken, damağında hissedersin...
İşte o an, sıla tüter burnunda,
boğazın düğümленir, kaliverirsin...
Üç günlüğüne bile gitmiş olsan gurbete,
birden bunlar düşer aklına;
Ve yâri göresin gelir.

*Sonra,
en rahat uykularının yatağında,
pencerenden hiç eksik olmayan gün batımlarında,
şafak vakitlerinin kuş cıvıltılarında,
yanık memleket türkülerinde,
sıcak dost sohbetlerinde,
sımsıkı sarılışlarda
ve sevdalı bakışlarda,
özlemlerin son bulur.*

*Toprağın yağmur koktuğu
bir sabah
Eve kavuşmuşsundur.*

New York - İstanbul, Şubat-Mart 2009

Öykü kahramanları: bir zamanlar aynı okulun bahçesinde oyun oynamış çocuklardan gurbet kuşu olanlar.

Öykücü ve Sevdiceği...

ANKARALI OLMAK

CAN ÖZOĞUZ

DELİSARMAŞIK

Kitap, farklı bölümleriyle, birbirinden farklı çiçeklerin ustaca yan yana getirildiği bir ikebana kompozisyonu gibi. Hem her çiçek ayrı güzel, hem kompozisyon bir bütün olarak... Ama tüm bu çiçeklerin içi görünüyor. O kadar yalın, saydam, içtenler ki...

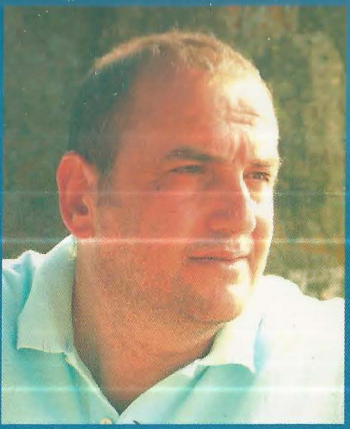
Mehmet Zaman Saçlıoğlu

Kış kapıyı çalarken, sıcak ve bilmedik diyarlara göç eder kuşların kimisi... Ankara'nın paylaşma, sevgi, saygı, küçük mutluluklarla yoğrulmuş paha biçilmez döneminin satırları, "O Ankara"nın son kuşlarından sevgili Can Özoğuz'un *Ankaralı Olmak* kitabında dile gelecekti...

Düş Hekimi Yalçın Ergir

Kitabın bitişi bir sona erişten, bir noktalamadan çok, Ankara'nın bizde saklı hikayesine Öykücü'nün koyduğu üç nokta olmuş. Kitap bittikten sonra da, Ankara'yı bu kez okurun kendi çocukluğunun öyküleriyle çoğaltmaya devam ediyor. Kitabı kapattıktan sonra ısıklık olup bizde kalan kestane kokusundaki ıslı hüznün, guguk kuşunun sesindeki ince keder ise Ankara'nın çocukluğuna bizimle birlikte veda ediyor.

Fusun Çiçekoğlu

Öykücü

*Toprağın yağmur koktuğu
bir sabah
Eve kavuşmuştundur.*

* * *

ANKARALI OLMAK

CAN ÖZOĞUZ

DELİSARMAŞIK

Öykücü'nün birinci kitabı.

Kuşulu Park'ta Bir Akşamüstü

Madam Conche'nin Pansiyonu

Oduncu

Sonsuz Pamuk Tarlaları

İpsiz Cemal Paşa

Paris Berberi

Aykut

Tango Rüyası

Halil Kaptan

Sila

DELİSARMAŞIK

